

REPUBLIKA SLOVENIJA

AGENCIJA ZA ZAVAROVALNI NADZOR

LETNO POROČILO

UVODNA BESEDA IN POVZETEK

I. POROČILO O STANJU NA PODROČJU
ZAVAROVALNIŠTVA ZA LETO 2003

II. POROČILO O DELU AGENCIJE ZA
ZAVAROVALNI NADZOR ZA LETO 2003

KAZALO

Uvodna beseda in povzetek

<i>Uvod</i>	iii
<i>Razvoj zavarovalnega trga in obvladovanje tveganj</i>	iii
<i>Delo Agencije za zavarovalni nadzor</i>	v

I. Poročilo o stanju na področju zavarovalništva za leto 2003

<i>1. Uvod</i>	1
<i>2. Zakonodajni okvir</i>	1
2.1. Zakon o zavarovalništvu (ZZavar)	1
2.2. Podzakonski predpisi, ki izhajajo iz Zakona o zavarovalništvu	2
2.3. Zakon o obveznih zavarovanjih v prometu (ZOZP)	2
2.4. Zakon o zdravstvenem zavarovanju in zdravstvenem varstvu (ZZVZZ)	2
2.5. Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-1)	3
<i>3. Zavarovalnice</i>	3
3.1. Struktura zavarovalnega trga glede na vrste in osnovne oblike zavarovanj	3
3.2. Struktura zavarovalnega trga glede na deleže zavarovalnic	9
3.3. Izidi poslovanja	10
3.4. Bilance stanja	13
3.5. Kazalci poslovanja	17
3.6. Zavarovalno-tehnične rezervacije	18
3.7. Naložbe kritnega premoženja in kritnih skladov	20
3.8. Kapitalska ustreznost	23
<i>4. Pokojninske družbe</i>	25
4.1. Struktura zavarovalnega trga glede na deleže pokojninskih družb	25
4.2. Izidi poslovanja	25
4.3. Bilance stanja	26
4.4. Kazalci poslovanja	27
4.5. Matematične rezervacije	28
4.6. Naložbe	28
4.7. Kapitalska ustreznost	29
<i>5. Druge družbe, ki se ukvarjajo z zavarovalnimi posli</i>	29
<i>6. Sklep</i>	30

II. Poročilo o delu Agencije za zavarovalni nadzor za leto 2003

<i>1. Uvod</i>	32
<i>2. Organizacija in financiranje Agencije za zavarovalni nadzor</i>	33
2.1. Notranja organizacija in število zaposlenih	33
2.2. Financiranje	34
<i>3. Delo Agencije za zavarovalni nadzor v letu 2003</i>	34
3.1. Delo na zakonodajnem področju	35
3.2. Izdaja dovoljenj in soglasij	36
3.3. Izvajanje nadzora nad poslovanjem zavarovalnic	38
3.4. Sodelovanje z domačimi in tujimi nadzornimi organi in institucijami	38
3.5. Ostalo delo Agencije za zavarovalni nadzor	39

Uvodna beseda in povzetek

Uvod

Dve tretjini finančnega napajanja kapitalskih trgov v razvitem svetu izvira iz zavarovalniških in pokojninskih sredstev oziroma skladov. To so hkrati najdaljoročnejša sredstva v narodnem gospodarstvu, z običajno ročnostjo nad 10 let.

Tudi v Sloveniji hitro raste pomen teh sredstev, čeprav je še daleč čas, ko bomo dosegli njihovo evropsko udeležbo v BDP (nad 50%), saj je v EU samo sredstev pokojninskih skladov za okrog 30% BDP. V Sloveniji bodo letos ta sredstva dosegla cca 600 mrd SIT, to je dobrih 10% slovenskega BDP, letno pa naraščajo s približno 20% stopnjo rasti, oziroma približno 70 -100 mrd SIT.

Na žalost se bodo ti letni prirasti dragocenih dolgoročnih sredstev morali zaradi nerazvitosti slovenskega trga dolgoročnih investicijsko-kreditnih instrumentov (različne vrste obveznic, tudi hipotekarnih in drugih jamstvenih instrumentov) v čedalje večjem obsegu nalagati v evropske vrednostne papirje. Tako bo domače, slovensko varčevanje v večji meri pospeševalo investicije in zaposlovanje izven Slovenije.

Članstvo v Evropski uniji prinaša Sloveniji poleg pravic tudi precejšnje obveznosti na vseh finančnih področjih, tako tudi v zavarovalništvu. Prav za področje zavarovalništva (vključujoč prostovoljna dodatna pokojninska zavarovanja) je Evropska komisija s svojimi specializiranimi odbori in pododbori pripravila in sprejela že približno 40 direktiv. V zadnjih letih zakonodajni okvir EU hitro sledi čedalje bolj kompleksnim povezavam na evropskih finančnih trgih s sprejemanjem direktiv, katerih področje urejanja prehaja od t.i. solonadzora prek nadzora enosektorskih skupin na medsektorski nadzor finančnih konglomeratov. Kot edini nacionalni zavarovalni nadzorni organ je tudi Agencija za zavarovalni nadzor obvezana upoštevati vse te direktive v praksi in nadalje sodelovati pri njihovem dopolnjevanju in sprejemanju. S svojimi predstavniki se zato udeležuje srečanj delovnih teles Evropske komisije in na ta način sooblikuje nadaljnji EU zavarovalni zakonodajni okvir.

Zavarovalništvo Slovenije se od tovrstnih finančnih sektorjev ostalih držav pristopnic loči predvsem po dveh značilnostih in sicer; osem od dvanajstih zavarovalnic je kompozitnih, to pomeni, da imajo dovoljenje za opravljanje poslov premoženjskih kot tudi življenjskih zavarovanj in kar 9 jih je še v večinski domači lasti (cca 90% trga). Prav ti dve značilnosti narekujeta Agenciji za zavarovalni nadzor ustrezno strokovno usposobljenost pri izvajanju nadzora, ki je potrebna tako za nadzor nad poslovanjem zavarovalnic kot posamičnih pravnih oseb kot tudi upoštevajoč njihove udeležbe v zavarovalnicah držav članic EU in tujih držav. Poleg tega je Agencija po EU zakonodajnem načelu »home country control« odgovorna tudi za nadzor nad podružnicami slovenskih zavarovalnic in njihovim neposrednim opravljanjem zavarovalnih poslov v državah članicah EU in v tujih državah.

Razvoj zavarovalnega trga in obvladovanje tveganj

Zavarovalnice so se, po uvedbi tržnega sistema v začetku devetdesetih let, v nasprotju z bančnim sektorjem sanirale same, kar je ohranilo visoko koncentracijo na zavarovalniškem trgu. Tako je bil tržni delež največje zavarovalnice (glede na obračunano bruto zavarovalno premijo) ob koncu leta 2003 še vedno nad 42% (brez upoštevanja zdravstvenih zavarovanj pa nad 50%), največjih treh pa nad 75%, vendar pa je bilo leta 2003 zaznati porast tržnega deleža pri šestih zavarovalnicah na račun zmanjšanja le-tega pri največji zavarovalnici.

V Sloveniji se je delež zbrane zavarovalne premije v BDP od leta 1992 do konca leta 2003 povečal za polovico in v letu 2003 dosegel 5% BDP. Tovrstni delež znaša v državah

Evropske unije cca 9,5%. Odstotek zbrane zavarovalne premije v Sloveniji zaostaja za primerljivimi odstotki držav članic EU predvsem na račun zbrane premije življenjskih zavarovanj. Ta je v Sloveniji leta 2003 znašala 1% BDP, medtem ko je delež življenjskih zavarovanj v BDP v Evropskih državah v letu 2001 znašal 5,4%. Zbrana premija življenjskih zavarovanj se je v Sloveniji v zadnjih štirih letih v povprečju povečevala za 18% letno in leta 2003 presegla 20% celotne zbrane premije (v Evropski uniji okoli 60% celotne premije).

Poleg »potenciala« zavarovalniškega sektorja pri življenjskih zavarovanjih, se je s pokojninsko reformo iz leta 2000 začelo tudi prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje; ob koncu leta 2003 so ga izvajale 4 pokojninske družbe s skupno zbrano premijo 13,5 mrd SIT letno ter 5 vzajemnih pokojninskih skladov s 17,1 mrd SIT zbrane premije.

Stabilnost zavarovalniškega sektorja kot tudi posamezne zavarovalnice je pogojena z obvladovanjem tveganj, t.j. z upravljanjem dveh portfeljev in njunih usklajevanj. Tveganja pasive so povezana z določanjem premijskih stopenj, ocenjevanjem bodočih obveznosti (t.i. »underwriting risks«) in izravnavanjem teh rizikov s sozavarovanjem in pozavarovanjem. Delež čiste zadržane premije v celotni premiji je za zavarovalnice v letu 2003 ostal enak (t.j. 87%), pri pozavarovalnicah pa se je povečal iz 52% v letu 2002 na 64% v letu 2003. Upravljanje aktive, t.j. nalaganje sredstev iz sklenjenih zavarovalnih polic, je podvrženo tveganjem, ki so predvsem posledica nevarnosti razvrednotenja naložb zaradi sprememb na kapitalskih trgih, nižanja obrestnih mer, tečajnih sprememb in plačilne nesposobnosti pogodbenih partnerjev.

Slovenske zavarovalnice in pokojninske družbe (brez pozavarovalnic) so imele konec leta 2003 za 499,3 mrd SIT naložb celotnega premoženja. Delež naložb zavarovalnic (brez naložb pozavarovalnic) v BDP se je od leta 2000 do leta 2003 povečal s 4,9 % na 8,3 % BDP, kar dodatno kaže povedanemu nakazuje na bodočo rast slovenskega zavarovalnega sektorja in s tem na njegovo vlogo pri delovanju kapitalskih trgov.

Zavarovalnice so do leta 2001 izkazovale primanjkljaj naložb kritnega premoženja kot celote in v letu 2001 prvič dosegle zadovoljivo pokritost matematičnih rezervacij z naložbami kritnega sklada (naložbe življenjskih zavarovanj), v letu 2002 pa so tudi naložbe kritnega premoženja (brez kritnih skladov) prvič dosegle pokritost drugih zavarovalno tehničnih rezervacij. Navedena pokritost se je v letu 2003 še izboljšala.

Struktura naložb kritnih premoženj in kritnih skladov zavarovalnic na dan 31.12.2003

	Naložbe kritnih premoženj	Naložbe kritnih skladov
Državni papirji	28,9%	54,3%
Bančni depoziti	21,4%	13,4%
Dolžniški in lastniški vrednostni papirji	29,1%	30,0%
Ostalo (posojila, nepremičnine...)	20,6%	2,3%
Skupaj	100,0%	100,0%

Ker domači kapitalski trg ni v stanju absorbirati celotnega obsega naložb zavarovalnic je nujna usmeritev njihovih naložb na tuje kapitalske trge. Konec leta 2003 so znašale naložbe v tuje delnice in obveznice že 27 mrd SIT, portfelj evroobveznic RS pa je v njihovih naložbah znašal 15,3 mrd SIT.

Poleg navedenih načinov obvladovanja tveganj morajo zavarovalnice obvladovati tveganja tudi z zadostno višino kapitala oz. minimalno predpisano kapitalsko ustreznostjo. Konec leta 2003 so zavarovalnice, pozavarovalnice in pokojninske družbe skupaj izkazale za skoraj 29 mrd SIT presežka razpoložljivega kapitala. Po stanju na dan 31.12.2002 so primanjkljaj

razpoložljivega kapitala izkazovale tri zavarovalnice in ena pokojninska družba. Leto kasneje, to je na dan 31.12.2003 je primanjkljaj izkazovala le ena zavarovalnica.

Delo Agencije za zavarovalni nadzor

Agencija za zavarovalni nadzor je pristojna tudi za pripravo in sprejem podzakonskih predpisov s področja zavarovalništva ter za dopolnjevanje in spreminjanje le-teh. Tudi v letu 2003 je zaradi potrebe po dopolnitvah pripravila in sprejela spremembe k nekaterim podzakonskim predpisom. Agencija je sodelovala z Ministrstvom za finance tudi pri pripravi Zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o zavarovalništvu (ZZavar-B), ki je začel veljati v začetku maja 2004.

Področje dela oziroma pristojnosti Agencije je tudi izdaja dovoljenj in soglasij ter odredb o odpravi kršitev predpisov, ki urejajo poslovanje zavarovalnic.

Pregled pomembnejših izdanih, zavrženih/zavrženih dovoljenj, soglasij in odredb o odpravi kršitev v letu 2003

Vrsta dovoljenja	Število izdanih dovoljenj	zavrženih /zavrženih
Dovoljenje za prenos zavarovalnih pogodb	3	
Dovoljenje za opravljanje zavarovalnih/pozavarovalnih poslov	1	
Dovoljenje na podlagi uskladitve zavarovalnic z določbami ZZavar	5	
Dovoljenje za prenos izločenih poslov	6	
Dovoljenje za pridobitev kvalificiranega deleža v zavarovalnici	3	
Dovoljenje v zvezi z naložbami kritnih skladov in kritnih premoženj	8	1
Dovoljenje za opravljanje poslov upravljanja z odprtimi in zaprtimi pokojninskimi skladi	4	
Predhodno mnenje banki za opravljanje storitev zavarovalnega posredovanja	4	
Dovoljenje za opravljanje funkcije člana uprave v zavarovalnici	8	4
Dovoljenja za opravljanje nalog pooblaščenega aktuarja	8	
Dovoljenje za opravljanje poslov in dejavnosti zav. zastopanja/posredovanja	898	58
Odredba o odpravi kršitev	21	
Skupaj	969	63

Na Agenciji poteka tudi projekt razvoja informacijskega sistema (»Slovene Insurance Supervisory Agency – Systems Development«), ki ga pretežno financira Evropska banka za obnovo in razvoj (EBRD) in katerega namen je vzpostavitev ustrezne baze podatkov, postopkov obdelave podatkov ter elektronskega poročanja nadzorovanih subjektov Agenciji. Projekt je v zaključni fazi.

Z dnem polnopravnega članstva Slovenije v Evropski uniji je tudi na področju zavarovalništva stopilo v veljavo EU zakonodajno načelo enotnega dovoljena t.i. »enotnega potnega lista«. Agencija za zavarovalni nadzor je tako v dobrem mesecu in pol po vstopu v EU že prejela 35 obvestil nadzornih organov držav članic o zavarovalnicah, ki imajo v Sloveniji namen opravljati zavarovalne posle neposredno oziroma preko podružnice. Največ tovrstnih

obvestil, od katerih se skoraj vsa nanašajo na neposredno opravljanje zavarovalnih poslov v zavarovalnih vrstah skupine premoženjskih zavarovanj je Agencija prejela od nadzornih organov Velike Britanije, Nemčije in Avstrije.

Agencija za zavarovalni nadzor je kot slovenska zavarovalna nadzorna ustanova članica Odbora Evropskih zavarovalnih in pokojninskih nadzornikov (Committee of European Insurance and Occupational Pensions Supervisors – CEIOPS). CEIOPS je glavno posvetovalno telo (»Primary Adviser«) Evropski komisiji pri pripravi in izdaji zavarovalnih in pokojninskih direktiv. Člani CEIOPS-a se vsako leto srečajo na treh plenarnih zasedanjih, od katerih sta dve na sedežu odbora v Frankfurtu, medtem ko je tretje t.i. »gostujoče plenarno zasedanje« v eni izmed držav članic. Letošnje bo gostila Agencija za zavarovalni nadzor v Ljubljani 20. in 21. oktobra 2004.

Zaradi vsega navedenega, predvsem pa zaradi hitro rastočega socialnega in ekonomskega pomena dolgoročnih zavarovanj (življenjskih, pokojninskih in zdravstvenih), bo vloga Agencije za zavarovalni nadzor v smislu izvajanja strogega nadzora nad zavarovalniškim sektorjem čedalje večja. Zato, da bo Agencija lahko sledila svojemu glavnemu poslanstvu, to je varstvu zavarovancev, bo potreben strog in stalen nadzor na vseh področjih t.i. preudarnega poslovanja zavarovalnic, predvsem pa na področju nadzora naložb kritnih premoženj, saj so zaradi sprostitev omejitev glede nalaganja le-teh v tujino in vse hitrejšega pojavljanja vedno novih in novih naložbenih oblik tveganja tu zelo velika. Agencija bo v bodoče razvijala analize kot so t.i. »stress testi« z namenom ocene posledic pri razvrednotenju premoženja zavarovalnic ob nenadnih, bistvenih spremembah na kapitalskih trgih. V luči vzpostavitve pravilne ocene tveganj in nato na podlagi teh tveganj oblikovanega primernega – zadostnega kapitala zavarovalnice, bo Agencija v bodoče skušala »individualizirati« tveganja na raven posameznih zavarovalnic in zanje določiti ciljni oz. t.i. »target« kapital, h kateremu naj bi le-te težile ter tako ustrezno jamčile varnost svojim zavarovancem.

Ljubljana, 30. junij 2004

mag. Jurij Gorišek
direktor

I. POROČILO O STANJU NA PODROČJU ZAVAROVALNIŠTVA ZA LETO 2003

1. UVOD

V letu 2003 je na slovenskem zavarovalnem trgu delovalo štirinajst zavarovalnic (dvanajst zavarovalnic in dve pozavarovalnici), štiri pokojninske družbe, Jedrski pool, Slovenska izvozna družba (SID), Slovensko zavarovalno združenje – Škodni sklad (SZZ) ter Kapitalska družba pokojninskega in invalidskega zavarovanja – del, ki se nanaša na upravljanje Prvega pokojninskega sklada Republike Slovenije.

Od dvanajstih zavarovalnic jih osem opravlja zavarovalne posle premoženjskih in življenjskih zavarovanj, tri samo zavarovalne posle premoženjskih zavarovanj in ena, ustanovljena v letu 2003, samo zavarovalne posle življenjskih zavarovanj.

Zavarovalni trg obvladujejo tri zavarovalne skupine; prva z Zavarovalnico Triglav kot nadrejeno zavarovalnico, druga na vrhu s Pozavarovalnico Sava in tretja, na vrhu s KD Holdingom, ki sta mu podrejeni zavarovalnici Adriatic in Slovenica.

V letu 2003 je prišlo do pomembnih sprememb na področju lastninskega preoblikovanja zavarovalnic na podlagi Zakona o lastninskem preoblikovanju zavarovalnic (v nadaljevanju: ZLPZ-1), ki je začel veljati 29.05. 2002, vendar so bile njegove določbe predmet ocene ustavnosti. Po izdaji odločbe Ustavnega sodišča (US) v februarju 2003, v kateri je le-to ugotovilo, da ZLPZ-1 ni v neskladju z Ustavo Republike Slovenije, razen v 4. odstavku 11. člena, ki ni zagotavljal vsakemu od znanih delničarjev pravico vložiti tožbo zoper odločbo vlade o uskladitvi kapitalskih razmerij, so se lahko nadaljevali postopki lastninjenja v zavarovalnicah. To velja tako za Zavarovalnico Triglav kot tudi za Pozavarovalnico Sava, ki s podrejenimi zavarovalnicami predstavljata več kot tri četrtine zavarovalnega trga Slovenije.

2. ZAKONODAJNI OKVIR

Osnovni zakon, ki ureja vprašanja zvezi z ustanavljanjem, poslovanjem, nadzorom in prenehanjem zavarovalnic je Zakon o zavarovalništvu. Ta zavarovalnicam, kot pomembni skupini nedenarnih finančnih institucij, prinaša posebna pravila, pri čemer pa morajo zavarovalnice kot gospodarske družbe poslovati tudi v okviru zakonodaje, ki se uporablja za poslovanje gospodarskih družb na splošno.

Zakoni, posebej pomembni za poslovanje zavarovalnic so še: Zakon o obveznih zavarovanjih v prometu, ki med drugim ureja obvezno zavarovanje avtomobilske odgovornosti oziroma zavarovanje lastnika motornega vozila proti odgovornosti za škodo, povzročeno tretjim osebam; Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (ZZVZZ), ki zavarovalnicam omogoča izvajanje dopolnilnega zdravstvenega zavarovanja in Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-1), ki ureja področje prostovoljnega pokojninskega zavarovanja.

2.1. Zakon o zavarovalništvu (ZZavar)

Zakon o zavarovalništvu je bil sprejet 27. januarja 2000 ter spremenjen oziroma dopolnjen v letu 2002 in 2004 (Ur.l. RS, št. 13/2000, 91/2000-popr., 21/02, 29/03-odločba US in 50/04).

2.2. Podzakonski predpisi, ki izhajajo iz Zakona o zavarovalništvu

V skladu z ZZavar je Agencija pooblaščenca za sprejem podzakonskih predpisov na področju zavarovalništva. Na podlagi te določbe je Agencija pripravila in sprejela 20 podzakonskih predpisov. Po vsebini lahko podzakonske predpise razdelimo na štiri glavne podskupine:

Prvo podskupino sestavljajo podzakonski predpisi, ki določajo podrobna pravila za izpolnjevanje standardov glede previdnostnega poslovanja. Opredeljujejo:

- podrobnejša pravila za izračun minimalnega kapitala zavarovalnic;
- vrste in lastnosti kritnega premoženja;
- podrobnejša pravila in minimalne standarde za izračun zavarovalno-tehničnih rezervacij;
- vrednotenje postavk sredstev in obveznosti zavarovalnice;
- način izračuna likvidnostnih količnikov;
- zahteve glede izračuna prilagojenih kapitalskih zahtev za nadrejene zavarovalnice;
- metodologijo za izračun lastnih deležev zavarovalnice v tabelah maksimalnega kritja.

Druga podskupina določa podrobna pravila za poročanje. Pogostost poročanja je odvisna od vrste poročila. Zavarovalnica mora vsako četrletje izračunati, spremljati in poročati Agenciji o višini kapitala, kapitalskih zahtevah, kapitalski ustreznosti, višini zavarovalno-tehničnih rezervacij, vrednosti, vrsti in razpršenosti kritnega premoženja in o zavarovalno statističnih podatkih.

Podzakonski predpisi, ki določajo pogoje za pridobitev in preizkus strokovnih znanj, potrebnih za opravljanje nalog pooblaščenega aktuarja, sestavljajo tretjo podskupino.

Četrto podskupino pa sestavljajo podzakonski predpisi, ki določajo podrobnejše pogoje za pridobitev in preizkus strokovnih znanj, ki so potrebna za pridobitev dovoljenja za opravljanje poslov zavarovalnih zastopnikov oziroma posrednikov.

2.3. Zakon o obveznih zavarovanjih v prometu (ZOZP)

Zakon o obveznih zavarovanjih v prometu (Ur. l. RS, št. 70/94 in 67/02) ureja naslednja obvezna zavarovanja v prometu: zavarovanje potnikov v javnem prometu proti posledicam nesreče ter zavarovanje avtomobilske odgovornosti oz. zavarovanje lastnika vozila, zavarovanje lastnika zrakoplova ali druge letalne naprave in zavarovanje lastnika čolna proti odgovornosti za škodo, povzročeno tretjim osebam. Obvezno zavarovanje avtomobilske odgovornosti je v EU urejeno s posebnim sklopom direktiv, ki jim sledi tudi slovenski ZOZP. Z zadnjimi spremembami so se uskladile tudi višine minimalnih zavarovalnih vsot za primer škode zaradi smrti, telesnih poškodb in prizadetega zdravja. Z dnem članstva Slovenije v EU pa so začele veljati še nekatere pravice do neposrednega uveljavljanja zahtevkov za izplačilo škod in imenovanje pooblaščenca za likvidacijo škodnih primerov.

2.4. Zakon o zdravstvenem zavarovanju in zdravstvenem varstvu (ZZVZZ)

Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (Ur. l. RS, 9/92, 13/93, 9/96, 29/96, 6/99, 99/01, 60/02 in 126/03) ureja sistem zdravstvenega varstva in zdravstvenega zavarovanja. Zdravstveno zavarovanje je obvezno in prostovoljno. Nosilec obveznega zdravstvenega zavarovanja je Zavod za zdravstveno zavarovanje

Republike Slovenije; prostovoljno zdravstveno zavarovanje pa izvajajo zavarovalnice, ki imajo za to ustrezno dovoljenje. ZZVZZ v povezavi z določili 14. in 70. člena ZZavar zavarovalnicam omogoča izvajanje dopolnilnih zdravstvenih zavarovanj.

2.5. Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-1)

Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Ur. l. RS, št. 106/99, 72/00, 124/00, 109/01, 108/02 in 135/03) je uredil dodatno pokojninsko in invalidsko zavarovanje oseb, ki so vključene v obvezno zavarovanje. Prinesel je zaostrene pogoje obveznega pokojninskega zavarovanja in uvedel prostovoljno pokojninsko zavarovanje z davčnimi spodbudami. Prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje predstavlja zbiranje denarnih sredstev na osebnih računih zavarovancev z namenom, da se jim ob dopolnitvi določene starosti ali v drugih primerih, določenih v pokojninskem načrtu (pravica do dodatne invalidske pokojnine, pravica do dodatne družinske pokojnine), zagotovijo dodatne pokojnine ali druge pravice. Izvajalci pokojninskih načrtov so lahko pokojninski skladi ali zavarovalnice, ki imajo dovoljenje za opravljanje poslov življenjskega zavarovanja po zakonu, ki ureja zavarovanje. Pokojninski sklad se lahko ustanovi kot vzajemni pokojninski sklad ali kot pokojninska družba. Velik pomen ima ta zakon tudi za zavarovalnice, saj se na njegovi podlagi lahko zavarovalnice pojavljajo v vlogi izvajalk pokojninskih načrtov, v vlogi ustanoviteljic odprtih in zaprtih vzajemnih pokojninskih skladov in v vlogi možnih upravljavk premoženja vzajemnih pokojninskih skladov in pokojninskih družb.

3. ZAVAROVALNICE

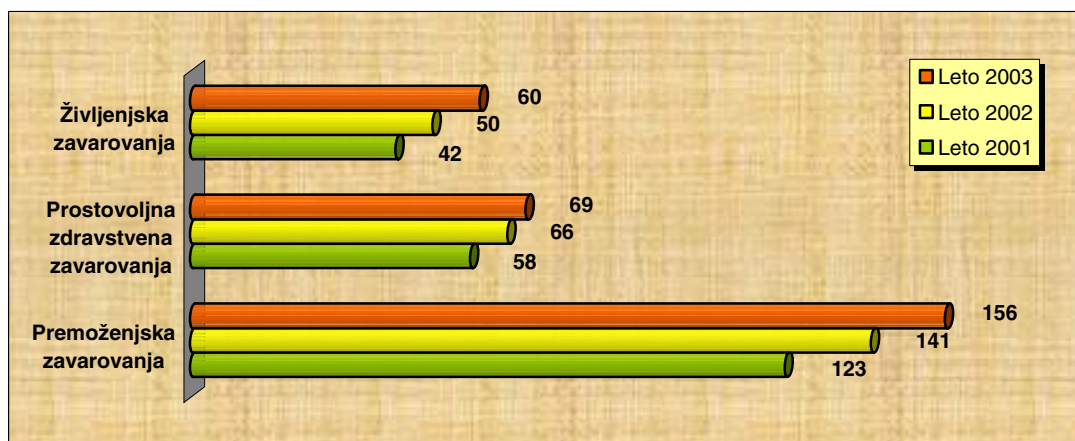
3.1. Struktura zavarovalnega trga glede na vrste in osnovne oblike zavarovanj

Obračunana kosmata premija je v letu 2003 znašala 285 mrd SIT, od tega 156 mrd SIT oz. 54,7 % iz premoženjskih, 69 mrd SIT oz. 24,3 % iz prostovoljnih zdravstvenih in 60 mrd SIT oz. 21 % iz življenjskih zavarovanj.

V primerjavi z letom 2002 se je v letu 2003 obseg poslovanja zavarovalnic, izražen z obračunano zavarovalno premijo, realno povečal za 5,4 % (povprečna stopnja inflacije v letu 2003, izražena s povprečnim porastom življenjskih stroškov je bila 5,6 %) in je za 1,4 odstotne točke manjši kot v predhodnem letu. Največji porast v primerjavi s predhodnim letom so ponovno dosegla življenjska zavarovanja (realni porast obračunane premije za 13,2 %). Povečala se je tudi obračunana zavarovalna premija premoženjskih zavarovanj in sicer realno za 5,0 % in prostovoljnih zdravstvenih zavarovanj realno za 0,2%.

Sestava zavarovalne premije po osnovnih oblikah zavarovanj je bila v letu 2003 naslednja: porast deleža je beležilo življenjsko zavarovanje, katerega odstotek premije v skupni premiji se je povečal za eno in pol odstotne točke, medtem, ko sta deleža premij premoženjskega zavarovanja in prostovoljnega zdravstvenega zavarovanja beležila padec za približno 0,2 oziroma 1,3 odstotne točke.

Slika 1: Gibanje obračunane kosmate zavarovalne premije zavarovalnic v obdobju 2001-2003 po osnovnih oblikah zavarovanj (vsi zneski so v mrd SIT)

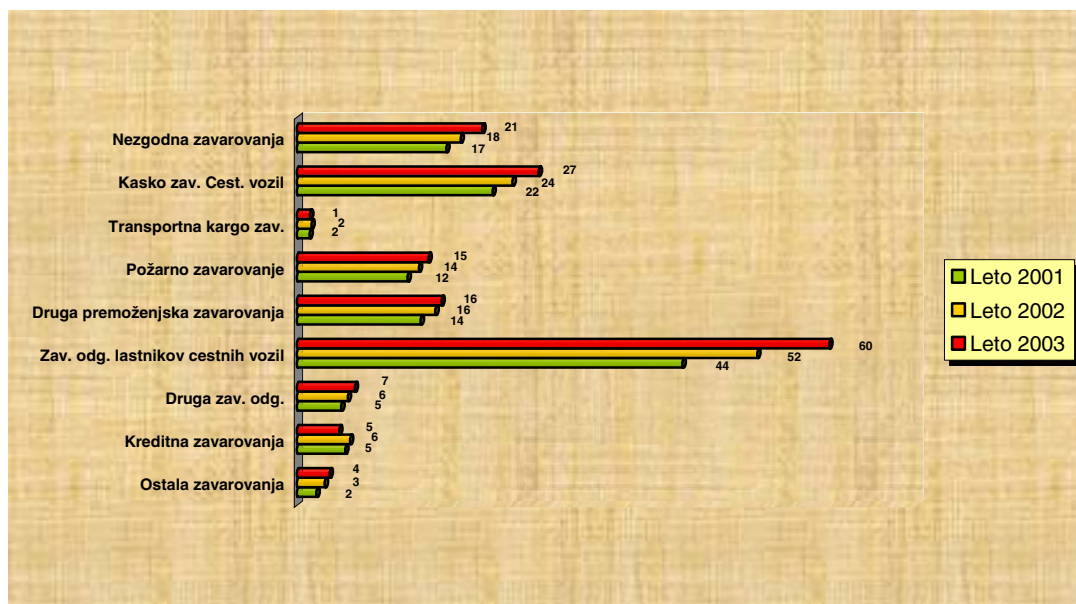

Vir: Obrazec St – 41 in St – 50

Primerjava obračunane kosmate zavarovalne premije po posameznih vrstah premoženjskih zavarovanj kaže, da so zavarovalnice skoraj 90 % premije premoženjskih zavarovanj dosegle v petih zavarovalnih vrstah. To so: zavarovanje odgovornosti lastnikov cestnih vozil, kasko zavarovanje cestnih vozil, nezgodna zavarovanja, druga premoženjska zavarovanja in požarno zavarovanje. Od teh so v obravnavanem obdobju porasli delež zavarovanja odgovornosti lastnikov cestnih vozil (za 1,6 odstotne točke), delež nezgodnega zavarovanja (za 0,3 odstotne točke) in delež kaska zavarovanja cestnih vozil (za 0,2 odstotne točke), medtem ko sta se znižala delež drugih premoženjskih zavarovanj (za 0,6 odstotne točke) in delež požarnega zavarovanja (za 0,3 odstotne točke). Z avtomobilskimi zavarovanji zavarovalnice dosegajo približno 56 % celotne zavarovalne premije premoženjskih zavarovanj. Glede na obračunano zavarovalno premijo sta pomembni še zavarovalni vrsti druga zavarovanja odgovornosti in kreditna zavarovanja, ki skupaj predstavljata 7,3 % premije premoženjskih zavarovanj brez zdravstvenih zavarovanj. Najbolj izrazit porast od omenjenih torej beleži zavarovalna vrsta zavarovanje odgovornosti lastnikov cestnih vozil, katere delež leta 2003 v celotni obračunani zavarovalni premiji znaša 38,5 % in se je glede na delež 35,4 % v letu 2001 povečal za skoraj 9 odstotkov.

Slika 2:

Obračunana kosmata zavarovalna premija po zavarovalnih vrstah premoženjskih zavarovanj v obdobju 2001-2003, razen zdravstvenih zavarovanj (vsi zneski so v mrd SIT)

Vir: Obrazec St – 41 in St - 50

Tabela 1:

Primerjava kosmatih zavarovalnih premij in odškodnin v letih 2002 in 2003 po pomembnejših zavarovalnih vrstah (vsi zneski so v mrd SIT)

Zavarovalna vrsta	Leto 2002			Leto 2003		
	Obračunane kosmate zav. premije (1)	Obračunane kosmate odškodnine* (2)	Delež** (2/1)	Obračunane kosmate zav. premije (1)	Obračunane kosmate odškodnine* (2)	Delež** (2/1)
Nezgodna zav.	18,5	11,4	0,62	20,9	12,8	0,61
Kasko zavarovanje cestnih vozil	24,3	19,6	0,80	27,3	21,9	0,80
Transportna kargo zavarovanja	1,7	0,5	0,28	1,5	0,7	0,55
Požarno zavarovanje	13,8	4,3	0,31	14,9	8,1	0,55
Druga premoženjska zavarovanja	15,6	10,1	0,65	16,3	10,4	0,63
Zav. odgovornosti lastnikov cestnih vozil	51,9	29,8	0,57	60,1	34,1	0,57
Druga zavarovanja odgovornosti	5,7	4,8	0,84	6,5	5,5	0,84
Kreditna zavarovanja	6,0	6,0	1,00	4,8	4,1	0,85
Ostala premoženjska zavarovanja	3,2	1,8	0,56	3,9	2,2	0,56
SKUPAJ	140,8	88,2	0,63	156,1	99,7	0,64
Prostovoljna zdravstvena zavarovanja	65,6	53,3	0,81	69,4	57,7	0,83
Življenjska zavarovanja	50,1	19,0	0,38	59,9	25,0	0,42
VSE SKUPAJ	256,5	160,6	0,63	285,4	182,4	0,64

*ne vsebuje cenilnih stroškov

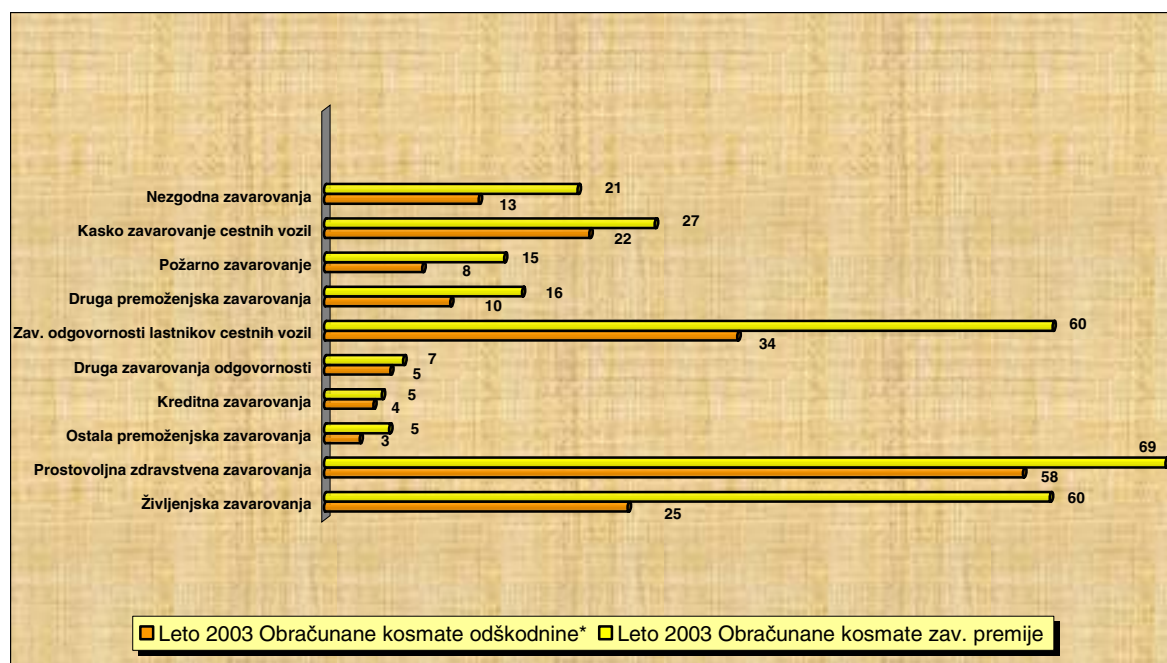
** deleži so računani s podatki v mio SIT

Vir: Obrazec St - 50

Tabela 1 prikazuje delež kosmatih obračunanih odškodnin v kosmatih obračunanih premijah življenjskih zavarovanj, zdravstvenih zavarovanj ter tistih premoženjskih zavarovanj, ki so po obračunani zavarovalni premiji najpomembnejše zavarovalne vrste v tej skupini. Primerjava kosmatih zavarovalnih premij in odškodnin nam kaže, da se je skupni škodni rezultat v letu 2003 poslabšal za 1 odstotno točko. Poslabšanje škodnega rezultata izkazujejo vse tri skupine zavarovanj. Škodni rezultat v premoženjskih zavarovanjih se je v primerjavi s predhodnim letom poslabšal za 1 odstotno točko, škodni rezultat pri prostovoljnih zdravstvenih zavarovanjih pa se je poslabšal za 2 odstotni točki. Za 4 odstotne točke se je poslabšal škodni rezultat življenjskih zavarovanj, kar kaže na staranje portfelja oziroma na povečanje števila dospelosti pogodb iz naslova teh zavarovanj glede na preteklo leto.

Obračunane kosmate zavarovalne premije in obračunane kosmate odškodnine po posameznih zavarovalnih vrstah kažejo, da se je škodni rezultat izboljšal le v dveh pomembnejših zavarovalnih vrstah premoženjskih zavarovanj (nezgodna zavarovanja in druga premoženjska zavarovanja). Škodni rezultat kasko zavarovanja cestnih vozil in lastnikov cestnih vozil ter drugih zavarovanj odgovornosti se v primerjavi s preteklim letom ni spremenil. Bistveno pa se je poslabšal škodni rezultat požarnega zavarovanja (za 24 odstotnih točk) in transportnih kargo zavarovanj (za 22 odstotnih točk). Do izboljšanja škodnega rezultata je prišlo še v nekaterih drugih, po deležih v zavarovalni premiji, manj pomembnih zavarovalnih vrstah (kreditna zavarovanja, kasko zavarovanja tirnih vozil itd.).

Slika 3: Primerjava kosmatih zavarovalnih premij in odškodnin v letu 2003 po zavarovalnih vrstah (vsi zneski so v mrd SIT)

* ne vsebuje cenilnih stroškov
Vir: Obrazec St – 50

Iz zgornjih prikazov lahko ugotovimo, da so po obračunani zavarovalni premiji prostovoljna zdravstvena zavarovanja najpomembnejša zavarovalna vrsta. Tretja po velikosti so življenjska zavarovanja, pomemben delež pa predstavljajo tudi nezgodna zavarovanja. Za navedene zavarovalne vrste mnogokrat uporabljamo tudi izraz osebna zavarovanja. Zaradi njihove pomembnosti so v tabelah, ki sledijo, prikazani še podatki o številu polic in številu zavarovancev v teh zavarovalnih vrstah.

Tabela 2: Število polic in število zavarovancev za leto 2002 in 2003 za zavarovalno vrsto »Nezgodno zavarovanje«

Vrsta zavarovalne pogodbe	2002		2003		indeks 2003/2002	
	police	zavarovanci	police	zavarovanci	police	zavarovanci
SKUPAJ (2 do 10)	1.484.339	6.834.331	1.745.648	8.973.459	118	131
Nezgodno zav. oseb pri opravljanju rednega poklica in izven njega	94.630	893.094	146.226	1.004.335	155	112
Nezgodno zav. oseb v motornih vozilih in pri opravljanju posebnih dejavnosti	649.274	1.763.987	701.997	1.914.211	108	109
Nezgodno zav. otrok in šolske mladine in posebna nezgodna zav. mladine	77.528	251.747	154.579	327.584	199	130
Skupinsko nezgodno zav. gostov, obiskovalcev in turistov	1.019	2.922.331	2.036	4.005.540	200	137
Skupinsko nezgodno zav. potrošnikov, naročnikov ipd.	26	146.991	1.959	737.343	7.535	502
Druga posebna nezgodna zavarovanja	532	122.517	564	170.081	106	139
Obvezno zavarovanje potnikov v javnem prometu proti posledicam nesreče	342	30.286	439	41.405	128	137
Zavarovanje lastnika vozila in voznika za telesne poškodbe (AO plus)	656.498	667.119	732.659	585.855	112	88
Vsa druga nezgodna zavarovanja	4.490	36.259	5.189	187.014	116	516

* ne vsebuje cenilnih stroškov
Vir: Obrazec St – 1

Zavarovalnice so v letu 2003 sklenile 1.745.648 polic s katerimi so zavarovale 8.973.459 »zavarovancev« za nevarnosti iz zavarovalne vrste nezgodnih zavarovanj. Število polic se je glede na leto 2002 povečalo za 18%, število zavarovancev pa za 31%. K celotnemu številu zavarovancev sta največ prispevali skupinsko nezgodno zavarovanje gostov, obiskovalcev in turistov s 4.005.540 zavarovanci in nezgodno zavarovanje oseb v motornih vozilih in pri opravljanju posebnih dejavnosti z 1.914.211 zavarovanci. Zavarovalnice so s tema dvema oblikama zavarovanja zavarovale 66% vseh zavarovancev iz zavarovalne vrste nezgodnih zavarovanj. Največji porast števila zavarovancev glede na preteklo leto beležijo vsa druga nezgodna zavarovanja (povečanje za 416 %) in skupinsko nezgodno zavarovanje potrošnikov, naročnikov ipd, kjer se je število zavarovancev glede na preteklo leto povečalo za 402%. V primerjavi s preteklim letom se je število zavarovancev zmanjšalo v skupini zavarovanje lastnika vozila in voznika za telesne poškodbe (AO plus) in sicer za 12 odstotnih točk.

Zavarovalnice so v letu 2003 v zavarovalni vrsti zdravstvenih zavarovanj sklenile 1.404.040 polic in z njimi zavarovale 1.666.381 zavarovancev. To je za 3 % več polic in za 5 % več zavarovanih oseb glede na preteklo leto. Dopolnilno zdravstveno zavarovanje v letu 2003 predstavlja kar 90% polic oziroma 84% zavarovanih oseb v zavarovalni vrsti zdravstvenih zavarovanj. Število polic in število zavarovancev dopolnilnega zdravstvenega zavarovanja se je v letu 2003 povečalo glede na preteklo leto za 2%. V letu 2003 se je število polic in število zavarovancev povečalo tudi za druga zdravstvena zavarovanja, in sicer število polic za 24% in število zavarovancev za 32%, pri obveznem zdravstvenem zavarovanju oseb, ki so po zakonu iz OZZ izključene, pa se je število zavarovancev povečalo za 98%. Pri vseh ostalih zavarovalnih vrstah zdravstvenega zavarovanja se je število polic in zavarovancev zmanjšalo.

Tabela 3: Število polic in število zavarovancev za leto 2002 in 2003 za zavarovalno vrsto »Zdravstveno zavarovanje«

Vrsta zavarovalne pogodbe	2002		2003		indeks 2003/2002	
	police	zavarovanci	police	zavarovanci	police	zavarovanci
SKUPAJ (2 do 8)	1.368.495	1.592.277	1.404.040	1.666.381	103	105
OZZ** oseb, ki so po zakonu iz OZZ izključene	689	741	526	1.465	76	198
OZZ*** oseb, ki so po zakonu iz OZZ izključene	23	900	18	19	78	2
Dopolnilno zdravstveno zavarovanje	1.247.332	1.371.278	1.267.350	1.392.917	102	102
ZZ za tveganja, ki jih ob uveljavljanju po drugačnih postopkih krije OZZ	0	0	0	0	0	0
Večji obseg pravic in višji standard storitev kot v OZZ****	43.295	44.126	40.737	41.468	94	94
Drugo	77.156	175.232	95.409	230.512	124	132

* ne vsebuje cenilnih stroškov

** Tveganja, ki sodijo v obseg nevarnosti, ki jih za ostalo prebivalstvo pokriva OZZ.

*** tveganja, ki jih za druge osebe lahko krije dopolnilno zdravstveno zav. iz 7. odstavka 2. člena ZZavar.

**** Podatki za leto 2002 se ne ujemajo s podatki v Poročilu o stanju na področju zavarovalništva za leto 2002, ker je zavarovalnica šele po izdaji letnega posredovala spremenjene podatke.

Vir: Obrazec St – 2

Tabela 4: Število polic in število zavarovancev za leto 2002 in 2003 za zavarovalno skupino »Življenjska zavarovanja«¹

Vrsta zavarovalne pogodbe	2002		2003		indeks 2003/2002	
	police	zavarovanci	police	zavarovanci	police	zavarovanci
SKUPAJ	561.033	650.954	665.792	739.003	119	114
Skupaj življenjsko zavarovanje (točka 19*)	515.348	604.640	584.589	655.524	113	108
Zavarovanje za primer poroke oz. rojstva (točka 20*)	2.176	2.176	2.263	2.265	104	104
Življenjsko zavarovanje vezano na enote investicijskih skladov (točka 21*)	5.764	6.393	37.990	40.264	659	630
Tontine (točka 22*)	0	0	0	0		
Zavarovanje s kapitalizacijo izplačil (točka 23*)	37.745	37.745	40.950	40.950	108	108

* 2. člena ZZavar

Vir: Obrazec St – 19

Zavarovalnice so imele v letu 2003 v zavarovalni vrsti življenjskih zavarovanj sklenjenih 665.792 polic, s katerimi so zavarovale 739.003 zavarovancev. Število polic za to zavarovanje se je v letu 2003 povečalo glede na preteklo leto za 19 %, število zavarovanih oseb pa za 14%. Najobsežnejši del te zavarovalne vrste predstavljajo zavarovanja za smrt in doživetje oziroma mešana življenjska zavarovanja.

Zavarovalnice, ki opravljajo posle v skupini življenjskih zavarovanj, lahko k življenjskim zavarovanjem sklepajo tudi dodatna zavarovanja kot so zavarovanje invalidnosti zaradi nezgode ali bolezni, zavarovanje smrti zaradi nezgode ter zavarovanje za primer poškodbe vključno z zavarovanjem nesposobnosti opravljanja poklica zaradi poškodbe.

¹ Opomba: Agencija je s Sklepom o spremembah in dopolnitvah sklepa o pošiljanju zavarovalno-statističnih podatkov – SKL 2002 (Uradni list RS, št. 129/03), ki je začel veljati 23.12. 2003, spremenila obrazec St – 19. V Tabeli 4 so zaradi primerljivosti podatki za leto 2002 pripravljene v skladu s prej omenjenimi spremembami in se zato ne ujemajo s podatki objavljenimi v Poročilu o stanju na področju zavarovalništva za leto 2002.

Zavarovalnice štejejo prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje kot zavarovanje s kapitalizacijo izplačil. V okviru teh zavarovanj je v letu 2003 glede na preteklo leto število polic in število zavarovancev poraslo za 8 %.

3.2. Struktura zavarovalnega trga glede na deleže zavarovalnic

V letu 2003 se tržni deleži zavarovalnic glede na leto 2002 niso bistveno spremenili. Najbolj je povečala tržni delež Zavarovalnica Slovenica (za 0,3 odstotne točke), novoustanovljena Zavarovalnica NLB Vita pa dosega deseto mesto. Največji tržni delež (42,6 %) ima Zavarovalnica Triglav, ki pa je v letu 2003 svoj delež znižala za 0,2 odstotne točke. Sledi ji Vzajemna zdravstvena zavarovalnica z 19,9 odstotnim tržnim deležem (znižanje tržnega deleža za 1,2 odstotne točke). Tretja po obračunani kosmati premiji je Zavarovalnica Maribor s 13,3 % deležem, ki se je v primerjavi s preteklim letom povečal za 0,1 odstotne točke. Omenjene tri največje zavarovalnice so v letu 2003 skupaj dosegle 75,4 % delež zavarovalnega trga, kar je za 1,4 odstotne točke manj kot v preteklem letu. Razvrstitev zavarovalnic po velikosti tržnih deležev se v primerjavi s preteklim letom ni spremenila.

Tabela 5: Obračunane kosmate premije in tržni deleži zavarovalnic v letu 2003
(vsi zneski so v mrd SIT)

Naziv	Leto 2003							
	Premož. zav.	%*	Zdrav. zav.	%*	Živ. zav.	%*	Skupaj	%*
Adriatic, zavarovalna družba, d.d.	14,1	9,0	12,3	17,8	1,9	3,2	28,3	9,9
Triglav, zdravstvena zavarovalnica, d.d.	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Generali, zavarovalnica, d.d.	2,7	1,7	0	0,0	2,0	3,3	4,7	1,6
Zavarovalnica Maribor, d.d.	27,3	17,5	0	0,0	10,7	17,8	37,9	13,3
Krekova zav., d.d.	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Merkur zav., d.d.	1,0	0,7	0	0,0	5,6	9,3	6,6	2,3
Grawe, zavarovalnica, d.d.	1,4	0,9	0	0,0	3,8	6,4	5,3	1,8
Slovenica, zavarovalniška hiša, d.d.	10,7	6,9	0,4	0,5	2,9	4,9	14,0	4,9
Zavaroval. Tilia, d.d.	7,2	4,6	0	0,0	0,7	1,1	7,9	2,8
Zavarovalnica Triglav, d.d.	91,5	58,6	0	0,0	30,0	50,2	121,6	42,6
NLB Vita, d.d.	0,1	0,1	0	0,0	2,3	3,8	2,4	0,8
Vzajemna zdravstvena zavarovalnica, d.v.z.	0	0,0	56,7	81,7	0	0,0	56,7	19,9
SKUPAJ	156,1	100	69,4	100	59,9	100	285,4	100

* deleži so računani s podatki v mio SIT
Vir: Obrazec St – 50

Na področju premoženjskih zavarovanj, razen zdravstvenih zavarovanj, je Zavarovalnica Triglav obdržala vodilni položaj z 58,6 % trga, čeprav se je tržni delež znižal za 0,9 odstotne točke, Zavarovalnica Maribor pa je s povečanjem za 0,3 odstotne točke dosegla delež 17,5 %, sledi ji Adriatic z 9 % deležem ter Slovenica s 6,9 % tržnim deležem.

Na področju življenjskih zavarovanj porast deležev premije beležita Zavarovalnici Slovenica in Generali, ki sta svoj delež povečali od 3,6 % na 4,9 % oziroma od 2,8 % na 3,3 %. Novoustanovljena Zavarovalnica NLB Vita, ki trži življenjska zavarovanja je že v prvem letu z 3,8 % deležem dosegla šesto mesto. Znižanje deleža beležijo Zavarovalnica Triglav (njen delež je od 51,9 % padel na 50,2%) Zavarovalnica

Maribor (njen delež je od 20,1 % padel na 17,8 %), Zavarovalnica Merkur (njen delež je od 10,2 % padel na 9,3 %) in Zavarovalnica Tilia, katere delež je od 1,2 % padel na 1,1 %.

Trg prostovoljnih zdravstvenih zavarovanj si delita Vzajemna zdravstvena zavarovalnica in Adriatic zavarovalna družba. Delež druge se je v letu 2003 povečal na račun zmanjšanja deleža prve. Tako Vzajemna zdravstvena zavarovalnica v letu 2003 pokriva 81,7 % trga in Adriatic zavarovalna družba 17,8 % trga.

3.3. Izidi poslovanja

V izkazih poslovnih izidov so za leto 2003 zajeti nerevidirani izkazi poslovnih izidov devetih zavarovalnic in pozavarovalnic ter revidirani izkazi poslovnih izidov petih zavarovalnic in pozavarovalnic. Zavarovalnice so izkaze pripravile na podlagi zakonskih predpisov Agencije (Sklep o kontnem okviru zavarovalnic, Sklep o letnem poročilu zavarovalnic, Sklep o podrobnejšem načinu vrednotenja knjigovodskih postavk in sestavljanju računovodskih izkazov) in Slovenskih računovodskih standardov.

Tako Sklep o letnem poročilu zavarovalnic določa podrobnejšo vsebino letnega poročila, ki mora obsegati računovodske izkaze (bilanca stanja, izkaz poslovnega izida, izkaz posredno ugotovljenega finančnega izida, izkaz gibanja kapitala s prikazom uporabe bilančnega dobička ali bilančne izgube), pojasnila k računovodskim izkazom ter poslovno poročilo.

3.3.1. Izidi poslovanja zavarovalnic

Izkaz poslovnega izida zavarovalnic prikazuje prihodke, odhodke in poslovni izid poslovnega leta ter se sestavlja ločeno za premoženjska, življenjska in zdravstvena zavarovanja.

Tabela 6: Zbirni izkaz poslovnega izida zavarovalnic za leto 2002 in 2003
(vsi zneski so v mrd SIT)

	Č. IZRAČUN ČISTEGA IZIDA IZ REDNEGA DELOVANJA	Leto 2002	Leto 2003
I.	Izid iz drugih zavarovanj (A.X)	4,5	3,5
II.	Izid iz življenjskih zavarovanj (B.XIII)	3,7	3,3
III.	Izid iz zdravstvenih zavarovanj (C.XIII)	3,5	2,1
IV.	Prihodki naložb	21,4	20,3
V.	Donos naložb, prenesen iz izkaza izida iz življenjskih zavarovanj (B.XII)	0,3	0,2
VI.	Donos naložb, prenesen iz izkaza izida iz zdravstvenih zavarovanj (C.XII)	0,2	0,3
VII.	Odhodki naložb	3,4	5,7
VIII.	Donos naložb, prenesen v izkaz izida iz drugih zavarovanj (A.II)	17,2	14,2
IX.	Drugi prihodki od rednega delovanja	0,4	0,4
X.	Drugi odhodki za redno delovanje	3,2	2,5
XII.	Čisti poslovni izid iz rednega delovanja (Č.I + Č.II + Č.III + Č.IV + Č.V + Č.VI – Č.VII – Č.VIII + Č.IX – Č.X)	10,3	7,7
	D. IZKAZ IZIDA ZUNAJ REDNEGA DELOVANJA		
I.	Izredni prihodki	0,6	0,6
II.	Izredni odhodki	0,2	1,4
III.	Poslovni izid zunaj rednega delovanja	0,4	-0,8
	E. DAVEK IZ DOBIČKA ZUNAJ REDNEGA DELOVANJA	2,2	1,9
	G. ČISTI POSLOVNI IZID OBRAČUNSKEGA OBDOBJA (Č.XII + D.III – E)	8,5	5,0

Vir: Revidirani izkazi uspeha zavarovalnic za leto 2002 in nerevidirani izkazi poslovnega izida zavarovalnic za leto 2003

Zavarovalnice so v poslovnem letu 2003 izkazale skupaj 5 mrd SIT čistega dobička, medtem ko so v letu 2002 ustvarile 8,5 mrd SIT čistega dobička. V vseh treh osnovnih oblikah zavarovanj, to je v življenjskih, zdravstvenih in premoženjskih zavarovanjih, razen zdravstvenih, so dosegle pozitiven zavarovalno-tehnični izid.

Negativni čisti poslovni izid je v letu 2003 izkazalo pet zavarovalnic v skupni višini 2,8 mrd SIT, v letu 2002 pa so imele negativen poslovni izid tri zavarovalnice v skupni višini 0,9 mrd SIT.

Tabela 7: Zbirni izkaz izida iz drugih zavarovanj, razen življenjskih in zdravstvenih zavarovanj zavarovalnic za leto 2002 in 2003 (vsi zneski so v mrd SIT)

	A. IZKAZ IZIDA IZ DRUGIH ZAVAROVANJ, RAZEN ŽIVLJENJSKIH IN ZDRAVSTVENIH ZAVAROVANJ	Leto 2002	Leto 2003
I.	Čisti prihodki od zavarovalnih premij	110,0	121,5
II.	Donos naložb, prenesen iz izkaza izida iz rednega delovanja	17,2	14,2
III.	Drugi čisti zavarovalni prihodki	1,3	0,9
IV.	Čisti odhodki za škode	75,5	92,2
V.	Sprememba drugih čistih tehničnih rezervacij (+/-)	3,1	0,5
VI.	Čisti odhodki za bonuse in popuste	2,3	2,0
VII.	Čisti obratovalni stroški	30,6	33,0
VIII.	Drugi čisti zavarovalni odhodki	10,2	5,1
IX.	Sprememba izravnalnih rezervacij (+/-)	2,4	0,4
X.	Izid iz drugih zavarovanj (I + II + III – IV ± V – VI – VII – VIII ± IX)	4,5	3,5

Vir: Revidirani izkazi uspeha zavarovalnic za leto 2002 in nerevidirani izkazi poslovnega izida zavarovalnic za leto 2003

Čisti prihodki od zavarovalnih premij premoženjskih, razen življenjskih in zdravstvenih zavarovanj, so v letu 2003 porasli za 10 %, vendar so čisti odhodki za škode porasli za 22 %. Donos naložb se je v primerjavi s preteklim letom znižal za 18 %. Zavarovalnice so kljub temu dosegle pozitiven zavarovalno-tehnični izid iz premoženjskih zavarovanj, ki pa je za 24 odstotnih točk nižji kot v predhodnem letu.

Tabela 8: Zbirni izkaz izida življenjskih zavarovanj zavarovalnic za leto 2002 in 2003 (vsi zneski so v mrd SIT)

	B. IZKAZ IZIDA IZ ŽIVLJENJSKIH ZAVAROVANJ	Leto 2002	Leto 2003
I.	Čisti prihodki od zavarovalnih premij	48,9	58,8
II.	Prihodki naložb	17,2	17,3
III.	Čisti neiztrženi dobički naložb življenjskih zavarovancev, ki prevzemajo naložbeno tveganje	0	0,2
IV.	Drugi čisti prihodki od zavarovanja	0,3	1,1
V.	Čisti odhodki za škode	19,7	26,3
VI.	Sprememba ostalih čistih tehničnih rezervacij (+/-)	29,7	31,9
VII.	Čisti odhodki za bonuse in popuste	0	0
VIII.	Čisti obratovalni stroški	11,3	13,3
IX.	Odhodki naložb	1,2	1,1
XI.	Drugi čisti zavarovalni odhodki	0,4	1,2
XII.	Donos naložb, prenesen v izkaz izida iz rednega delovanja (-)	0,3	0,2
XIII.	Izid iz življenjskih zavarovanj (I+ II + III + IV – V ± VI – VII – VIII – IX – XI – XII)	3,7	3,3

Vir: Revidirani izkazi uspeha zavarovalnic za leto 2002 in nerevidirani izkazi poslovnega izida zavarovalnic za leto 2003

Zavarovalno-tehnični izid življenjskih zavarovanj je bil v letu 2003 pozitiven in sicer je znašal 3,3 mrd SIT. V primerjavi s predhodnim letom se je zmanjšal za 11 odstotnih

točk, na kar je v največji meri vplival 26 odstotni porast čistih odhodkov za škode ob občutno nižjem, 14 odstotnem porastu čistih prihodkov od zavarovalnih premij.

Tabela 9: Zbirni izkaz izida zdravstvenih zavarovanj zavarovalnic za leto 2002 in 2003 (vsi zneski so v mrd SIT)

C. IZKAZ IZIDA IZ ZDRAVSTVENIH ZAVAROVANJ		Leto 2002	Leto 2003
I.	Čisti prihodki od zavarovalnih premij	64,5	69,4
II.	Prihodki naložb	2,6	2,6
IV.	Drugi čisti prihodki od zavarovanja	0	0,1
V.	Čisti odhodki za škode	53,4	57,8
VI.	Sprememba ostalih čistih tehničnih rezervacij (+/-)	2,9	4,1
VIII.	Čisti obratovalni stroški	6,7	7,4
IX.	Odhodki naložb	0,2	0,1
XI.	Drugi čisti zavarovalni odhodki	0,2	0,4
XII.	Donos naložb, prenesen v izkaz izida iz rednega delovanja (-)	0,2	0,3
XIII.	Izid iz zdravstvenih zavarovanj (I+ II + IV – V ± VI – VIII – IX – XI – XII)	3,5	2,1

Vir: Revidirani izkazi uspeha zavarovalnic za leto 2002 in nerevidirani izkazi poslovnega izida zavarovalnic za leto 2003

Zdravstvena zavarovanja beležijo v letu 2003 pozitivni zavarovalno-tehnični izid v višini 2,1 mrd SIT, ki je za 41 odstotnih točk nižji od izida tovrstnih zavarovanj v predhodnem letu. Na takšen izid so vplivala neugodna razmerja med čistimi prihodki od zavarovalnih premij in čistimi odhodki za škode ter obratovalnimi stroški. Čisti prihodki od zavarovalnih premij so v letu 2003 v primerjavi s predhodnim letom realno porasli za 1,9 %, medtem ko so se čisti odhodki za škode realno povečali za 2,4 %, obratovalni stroški pa za 4,2 %.

3.3.2. Izidi poslovanja pozavarovalnic

Obe pozavarovalnici sta v letu 2003 izkazali pozitivni čisti poslovni izid v višini 2,3 mrd SIT, ki je večji od izida v predhodnem letu za 42 %, medtem ko je bil zavarovalno-tehnični izid višji za skoraj 40 %. Na takšen izid je v največji meri vplival porast čistih prihodkov od zavarovalnih premij v višini 26 %, medtem ko so se čisti odhodki za škode povečali le za 4 %, kar realno pomeni znižanje za 1,5 %.

Tabela 10: Zbirni izkaz poslovnega izida pozavarovalnic za leto 2002 in 2003
(vsi zneski so v mrd SIT)

A. IZKAZ IZIDA IZ DRUGIH ZAVAROVANJ (RAZEN ŽIVLJENJSKIH IN ZDRAVSTVENIH ZAVAROVANJ)		Leto 2002	Leto 2003
I.	Čisti prihodki od zavarovalnih premij	14,9	18,7
II.	Donos naložb, prenesen iz izkaza izida iz rednega delovanja	3,4	2,7
IV.	Čisti odhodki za škode	13,8	14,4
V.	Sprememba drugih čistih tehničnih rezervacij (+/-)	1,6	-0,5
VII.	Čisti obratovalni stroški	2,8	5,4
VIII.	Drugi čisti zavarovalni odhodki	0	0
IX.	Sprememba izravnalnih rezervacij (+/-)	-0,7	0,2
X.	Izid iz drugih zavarovanj (I + II - IV ± V - VII - VIII ± IX)	0,8	1,9
Č. IZRAČUN ČISTEGA IZIDA IZ REDNEGA DELOVANJA			
I.	Izid iz drugih zavarovanj (A.X)	0,8	1,9
IV.	Prihodki naložb	4,9	4,2
VII.	Odhodki naložb	0,3	0,5
VIII.	Donos naložb, prenesen v izkaz izida iz drugih zavarovanj (A.II)	3,4	2,7
IX.	Drugi prihodki od rednega delovanja	0	0
X.	Drugi odhodki za redno delovanje	0	0
XII.	Čisti poslovni izid iz rednega delovanja (Č.I + Č.IV - Č.VII - Č.VIII + Č.IX - Č.X)	2,0	2,9
D. IZKAZ IZIDA ZUNAJ REDNEGA DELOVANJA			
I.	Izredni prihodki	0	0
II.	Izredni odhodki	0	0
III.	Poslovni izid zunaj rednega delovanja	0	0
E. DAVEK IZ DOBIČKA ZUNAJ REDNEGA DELOVANJA		378,7	624,7
G. ČISTI POSLOVNI IZID OBRAČUNSKEGA OBDOBJA (Č.XII + D.III - E)		1,6	2,3

Vir: Revidirani izkazi uspeha pozavarovalnic za leto 2002 in nerevidirani izkazi poslovnega izida pozavarovalnic za leto 2003

3.4. Bilance stanja

3.4.1. Bilance stanja zavarovalnic

Podatki v zbirni bilanci stanja zavarovalnic na dan 31.12.2002 in 31.12.2003 zajemajo skupaj vse tri oblike zavarovanj: premoženjska, življenjska in zdravstvena, čeprav so bile zavarovalnice dolžne v skladu s Sklepom o letnem poročilu zavarovalnic sestaviti bilanco stanja za obe leti ločeno za premoženjska in ločeno za življenjska zavarovanja.

Tabela 11: Bilanca stanja zavarovalnic na dan 31.12.2002 in 31.12.2003
(vsi zneski so v mrd SIT)

	Življenjska zavarovanja		Premoženska zavarovanja		Konsolidirana skupna bilanca stanja		
	Leto 2002	Leto 2003	Leto 2002	Leto 2003	Leto 2002	Leto 2003	Indeks 03/02*
SREDSTVA	174,0	215,3	266,9	309,9	437,5	522,3	119
A Neopredmetena dolgoročna sredstva	0	0,3	2,2	3,3	2,2	3,6	161
B Naložbe v zemljišča in zgradbe ter finančne naložbe	165,9	201,1	217,0	252,2	383,0	453,3	118
- od tega druge finančne naložbe	160,0	194,8	163,1	196,3	323,1	391,1	121
C Naložbe v korist življenjskih zavarovancev, ki prevzemajo naložbeno tveganje	0,2	4,0	0	0	0,2	4,0	1.633
Č Terjatve; od tega:	3,3	4,2	35,7	42,0	35,6	43,1	121
- terjatve iz neposrednih zavarovanj	0,8	1,0	20,4	25,1	21,3	26,2	123
- terjatve iz pozavarovanja	0,4	0,3	2,5	5,9	2,9	6,2	212
D Razna sredstva	0,4	0,5	7,9	7,4	8,3	7,9	95
E Aktivne časovne razmejitve	4,0	5,5	4,1	5,0	8,1	10,5	129
OBVEZNOSTI DO VIROV SREDSTEV	174,0	215,5	266,9	309,9	437,5	522,3	119
A Kapital; od tega:	14,1	22,1	50,6	57,8	64,7	79,9	124
- vpoklicani kapital	6,0	7,9	30,0	29,9	36,0	37,8	105
- posebni prevrednotovalni popravki kapitala	6,4	10,5	8,4	13,4	14,8	23,9	162
- rezerve iz dobička	1,2	2,1	7,7	10,2	8,9	12,2	138
B Podrejene obveznosti	0	0	2,8	11,2	2,8	11,2	402
C Čiste tehnične rezervacije	151,6	181,0	191,0	214,7	342,6	395,7	115
Čiste rezervacije v korist življenjskih zavarovancev, ki prevzemajo naložbeno tveganje	0,2	3,9	0	0	0,2	3,9	1.827
D Rezervacije za druge nevarnosti in stroške	1,4	1,5	0,1	0,1	1,5	1,6	110
E Obveznosti za finančne naložbe pozavarovateljev iz naslova pozavarovalnih pogodb pri cedentih	1,2	1,9	0,1	0,5	1,3	2,4	179
F Druge obveznosti; od tega:	4,2	4,0	21,1	23,6	22,0	24,5	111
- obveznosti iz neposrednih zavarovanj	1,0	1,2	6,9	7,7	7,8	8,9	114
- obveznosti iz pozavarovanja	0,2	0,1	3,8	6,4	4,0	6,5	161
G Pasivne časovne razmejitve	1,2	1,2	1,2	1,8	2,5	3,1	124

* indeksi so računani s podatki v mio SIT

Vir: Revidirane bilance stanja zavarovalnic na dan 31.12.2002 in nerevidirane bilance stanja zavarovalnic na dan 31.12.2003

Bilančna vsota zavarovalnic je v letu 2003 v primerjavi s predhodnim letom porasla za 84,8 mrd SIT oziroma za 19 %. Na strani sredstev so najbolj porasle naložbe v korist življenjskih zavarovancev, ki prevzemajo naložbeno tveganje (za 1530 %) in terjatve iz sozavarovanja in pozavarovanja (za 112 %). Porastli sta tudi postavki druge finančne naložbe (za 21 %) in finančne naložbe v podjetjih v skupini in v pridruženih podjetjih (za 8 %). Nadalje so velik porast zabeležile tudi kratkoročne aktivne časovne razmejitve (za 29%), medtem ko so se druge terjatve znižale za 7 %. Delež finančnih naložb v vseh sredstvih je na dan 31.12.2003 znašal na 79,6 %.

Na strani virov sredstev zasledimo porast kapitala za 15,3 mrd SIT, kar predstavlja porast za 24 %. Na porast je v največji meri vplival posebni prevrednotovalni popravek kapitala iz naslova okrepitve sredstev, ki se je v primerjavi s preteklim letom povečal za 9,1 mrd SIT oziroma za 62 %. Ugoden čisti poslovni izid in preneseni dobiček sta vplivala tudi na povečanje rezerv, ki so se v primerjavi s preteklim letom povečale za 38 %.

Zanimiva je tudi primerjava bilančne vsote ter posameznih postavk bilance stanja zavarovalnic za življenjska in za premoženjska zavarovanja.

Bilančna vsota za življenjska zavarovanja predstavlja na dan 31.12.2003 že 41 % celotne bilančne vsote zavarovalnic, kar je bistveno več kot je delež obračunane kosmate premije življenjskih zavarovanj v skupni obračunani premiji zavarovalnic za leto 2003 (21 %).

Na tako visoko bilančno vsoto življenjskih zavarovanj vplivajo predvsem finančne naložbe. Le-te znašajo pri življenjskih zavarovanjih 199 mrd SIT in predstavljajo že 92,8 % bilančne vsote življenjskih zavarovanj, medtem ko z 218 mrd SIT dosegajo pri premoženjskih zavarovanjih samo 70,5 % bilančne vsote. Nasprotna pa je slika pri naložbah v zemljišča in zgradbe. Največji del teh naložb, med katerimi so tudi naložbe v zemljišča in zgradbe za zavarovalno dejavnost, se financira iz premoženjskih zavarovanj, kjer predstavljajo 10,8 % bilančne vsote, v življenjskih zavarovanjih pa le 0,5%.

Razmerja med sredstvi življenjskih in premoženjskih zavarovanj so odraz razmerij na strani obveznosti do virov v bilancah stanja zavarovalnic. Čiste tehnične rezervacije predstavljajo v premoženjskih zavarovanjih 69,3%, v življenjskih zavarovanjih pa že 84 % bilančne vsote. Drugačna pa je slika pri deležu kapitala med vsemi obveznostmi do virov, ki pri premoženjskih zavarovanjih dosega 18,7%, pri življenjskih zavarovanjih pa le 10,3%. To med drugim dokazuje, da zavarovalnice večji del naložb v zemljišča in zgradbe za zavarovalno dejavnost financirajo s kapitalom iz premoženjskih zavarovanj.

3.4.2. Bilance stanja pozavarovalnic

Tabela 12: **Zbirna bilanca stanja pozavarovalnic na dan 31.12.2002 in 31.12.2003**
(vsi zneski so v mrd SIT)

		Leto 2002	Leto 2003	Indeks 03/02*
	SREDSTVA	60,6	66,4	110
A.	Neopredmetena dolgoročna sredstva	0	0	86
B.	Naložbe v zemljišča in zgradbe ter finančne naložbe	46,2	51,3	111
	- od tega druge finančne naložbe	38,7	42,7	110
Č.	Terjatve	12,3	12,9	105
	- od tega terjatve iz pozavarovanja	11,3	11,9	105
D.	Razna sredstva	0,2	0,1	60
E.	Aktivne časovne razmejitev	1,8	2,1	113
	OBVEZNOSTI DO VIROV SREDSTEV	60,6	66,4	110
A.	Kapital; od tega:	14,9	17,8	119
	- vpoklicani kapital	0,8	8,6	1.017
	- rezerve iz dobička	4,0	3,1	79
C.	Čiste tehnične rezervacije	32,9	35,6	108
F.	Druge obveznosti	12,4	12,8	103
	- od tega obveznosti iz pozavarovanja	10,9	10,9	100
G.	Pasivne časovne razmejitev	0,4	0,2	56

* indeksi so računani s podatki v mio SIT

Vir: Revidirane bilance stanja pozavarovalnic na dan 31.12.2002 in nerevidirane bilance stanja pozavarovalnic na dan 31.12.2003

Porast bilančne vsote v pozavarovalnicah je bil precej manjši, kot so ga zabeležile zavarovalnice. K porastu so prispevale naložbe v zemljišča in zgradbe, druge finančne naložbe, finančne naložbe v podjetjih v skupini in v pridruženih podjetjih ter aktivne časovne razmejitev. Pri vseh drugih postavkah med sredstvi pozavarovalnic ni prišlo do večjih sprememb.

Na strani obveznosti kapital izkazuje 19 % porast predvsem zaradi povečanja osnovnega kapitala v višini 7,8 mrd SIT. To je posledica izvedenega lastninjenja pozavarovalnice, katera je družbeni kapital evidentirala kot osnovni kapital. Na povečanje kapitala je vplivalo tudi oblikovanje posebnega prevrednotovalnega popravka kapitala v višini 1,4 mrd SIT in povečanje čistih zavarovalno-tehničnih rezervacij za 8 %. Padec se je pojavil pri postavkah rezerve iz dobička in druge čiste zavarovalno-tehnične rezervacije.

3.5. Kazalci poslovanja

V naslednji tabeli prikazujemo nekaj pomembnejših kazalcev poslovanja.

Tabela 13: Kazalci poslovanja zavarovalnic in pozavarovalnic

	Zavarovalnice		Pozavarovalnice	
	2002	2003	2002	2003
Delež čistih odhodkov za škode v čistih prihodkih od zavarovalnih premij	69%	76%	93%	77%
Delež obratovalnih stroškov v obračunani kosmati premiji	22%	21%	10%	16 %
Koeficient nalaganja oz. pokritost matematičnih rezervacij z naložbami*	112%	121%	0%	0%
Koef. nalaganja oz. pokritost drugih zavar. teh. rezervacij z naložbami*	104%	110%	100%	108%
Delež kapitala v obveznostih do virov sredstev	15%	15%	25%	27%
Čista donosnost kapitala	19%	7%	12%	14%
Delež čiste v kosmati obračunani zavarovalni premiji	87%	87%	52%	64%

*pri naložbah so upoštewane tudi obresti od določenih naložb in del terjatev za zavarovalno premijo (Uradni list RS, št. 109/2002, uporaba s 14.12.2002)
Vir: Obrazca St – 43 in St – 55, revidirane bilance stanja zavarovalnic in pozavarovalnic na dan 31.12.2002, nerevidirane bilance stanja zavarovalnic in pozavarovalnic na dan 31.12.2003, revidirani izkazi uspeha zavarovalnic in pozavarovalnic za leto 2002 in nerevidirani izkazi poslovnega izida zavarovalnic in pozavarovalnic za leto 2003

Razmerje med čistimi odhodki za škode in čistimi prihodki od zavarovalnih premij se je pri zavarovalnicah v primerjavi s predhodnim letom predvsem zaradi tega razmerja pri življenjskih zavarovanjih poslabšalo. Obratno je pri pozavarovalnicah, kjer se je razmerje izboljšalo.

Delež obratovalnih stroškov v obračunani premiji se je glede na leto 2002 v zavarovalnicah zmanjšal. V pozavarovalnicah pa je slika prav nasprotna, obratovalni stroški so se povečali bolj kot pa je porastla zavarovalna premija.

Koeficient nalaganja oz. pokritosti rezervacij z naložbami prikazuje razmerje med finančnimi naložbami iz naslova rezervacij in oblikovanimi rezervacijami. Pokritost rezervacij z ustreznimi naložbami mora biti najmanj 100 %. Tako je omenjeni koeficient za matematične rezervacije znašal 121 % (porast za devet odstotnih točk v primerjavi z letom 2002), koeficient nalaganja oz. pokritosti drugih zavarovalno-tehničnih rezervacij z naložbami pa je v letu 2003 za zavarovalnice znašal 110 %, kar kaže na to, da zavarovalnice hitro izboljšujejo pokritost zavarovalno-tehničnih rezervacij z naložbami. Ta je deloma tudi posledica razširitve vrst naložb kot naložb kritnega premoženja, povezanih s priznavanjem obračunanih obresti od določenih naložb in dela terjatev za zavarovalno premijo pri izpolnjevanju zahtevane pokritosti zavarovalno-tehničnih rezervacij z naložbami. Omenjeni koeficient je za pozavarovalnice v letu 2003 znašal 108 % (izboljšanje v primerjavi z letom 2002 za 8 odstotnih točk).

Delež kapitala kaže stopnjo udeležbe lastniškega kapitala v vseh obveznostih. Ta je za zavarovalnice ostal na enaki ravni (15 %), za pozavarovalnice pa se je povišal (iz 25 % v letu 2002 na 27 % v letu 2003).

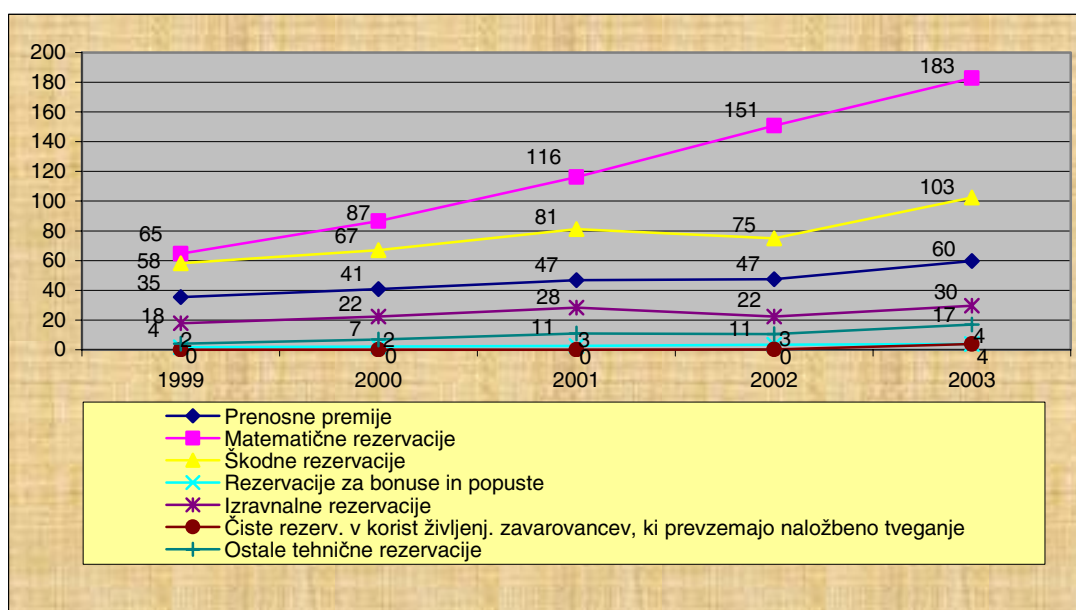
Kazalec donosnosti kapitala se izračunava kot razmerje med čistim dobičkom in povprečnim stanjem kapitala. Kazalec je za zavarovalnice nižji kot v predhodnem letu, kar je posledica tega, da se je pri večjem kapitalu v letu 2003 znižal tudi čisti dobiček. Kazalec pa se je izboljšal pri pozavarovalnicah.

Delež čiste v kosmati obračunani zavarovalni premiji (to je odstotek zavarovanja – samopridržaja) se za zavarovalnice ni spremenil (87 %), medtem ko se je za pozavarovalnice povečal iz 52 % v letu 2002 na 64 % v letu 2003. To kaže, da se je delež retrocesije v pozavarovalnicah zmanjšal v primerjavi z letom 2002, kar je odraz večje kapitalске moči naših pozavarovalnic.

3.6. Zavarovalno-tehnične rezervacije

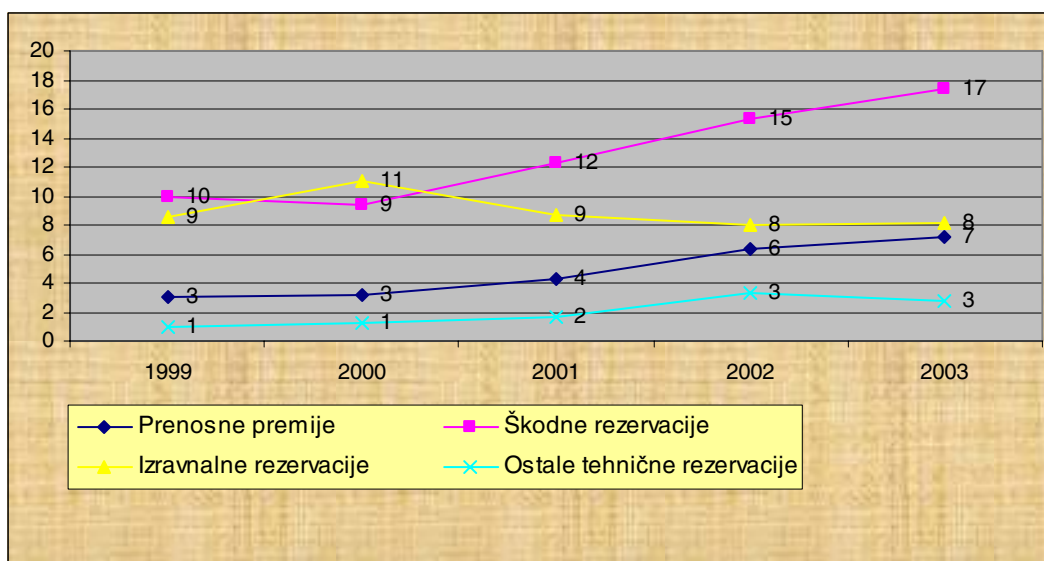
Zavarovalnice in pozavarovalnice so oblikovale zavarovalno-tehnične rezervacije v skladu s Sklepom o podrobnejših pravilih in minimalnih standardih za izračun zavarovalno-tehničnih rezervacij (Ur. l. RS, št. 3/01 in 69/01).

Slika 4: Gibanje čistih zavarovalno – tehničnih rezervacij zavarovalnic v obdobju 1999-2003 (vsi zneski so v mrd SIT na dan 31.12.)

Vir: Revidirane bilance stanja zavarovalnic na dan 31.12.1999 - 31.12.2002 in nerevidirane bilance stanja na dan 31.12.2003

Slika 5: Gibanje čistih zavarovalno – tehničnih rezervacij pozavarovalnic v obdobju 1999-2003 (vsi zneski so v mrd SIT na dan 31.12.)

Vir: Revidirane bilance stanja pozavarovalnic na dan 31.12.1999 - 31.12.2002 in nerevidirane bilance stanja na dan 31.12.2003

Zavarovalnice so na dan 31.12.2003 oblikovale čiste zavarovalno-tehnične rezervacije v višini 399,6 mrd SIT, kar je za 29 % več kot leto poprej. Pozavarovalnice pa so na dan 31.12.2003 oblikovale 35,6 mio SIT čistih zavarovalno-tehničnih rezervacij oziroma za 8 % več kot v predhodnem letu.

Rezervacije za prenosne premije so zavarovalnice in pozavarovalnice oblikovale za vsako pogodbo posebej, razen v primeru ko verjetnost nastanka škode ni enakomerno porazdeljena med trajanjem pogodbe ali v primeru spremembe v višini zavarovalnega kritja v času trajanja zavarovanja. Rezervacije za prenosne premije so zmanjšane za stroške pridobivanja zavarovanj. Čiste prenosne premije so se v letu 2003 zavarovalnicah v primerjavi s preteklim letom povečale za 26 %, v pozavarovalnicah pa za 13 %.

Zavarovalnice oblikujejo matematične rezervacije v višini sedanje vrednosti ocenjenih bodočih obveznosti zavarovalnice, zmanjšanih za ocenjeno sedanjo vrednost bodočih premij, ki bodo vplačane na podlagi sklenjenih zavarovanj. Čiste matematične rezervacije zavarovalnic, ki sklepajo življenjska zavarovanja, so se v letu 2003 v primerjavi s predhodnim letom povečale za 21 %. Pozavarovalnice niso oblikovale matematičnih rezervacij.

Škodne rezervacije so zavarovalnice in pozavarovalnice oblikovale tako za prijavljene in nerešene škode, ki se praviloma izračunavajo ločeno za vsako škodo posebej, kakor tudi za nastale, a še ne prijavljene oziroma ne dovolj prijavljene škode. Škodne rezervacije za nastale, a še ne prijavljene oziroma ne dovolj prijavljene škode se določi glede na izkušnje preteklih let, upoštevajoč število škod in povprečno priznano odškodnino iz škod, prijavljenih v obračunskem letu, ter pričakovan razvoj v prihodnosti. Škodne rezervacije zajemajo poleg odškodnin tudi stroške reševanja škod. Zavarovalnice so čiste škodne rezervacije v letu 2003 v primerjavi s preteklim letom povečale za 37 %, pozavarovalnice pa za 14 %.

Zavarovalnice so čiste rezervacije za bonuse in popuste v primerjavi s preteklim letom povečale za 13 %, pozavarovalnice pa za 75 %.

Stanje izravnalnih rezervacij zavarovalnic se je v letu 2002 v primerjavi z letom 2001 zmanjšalo od 28,4 mrd SIT na 22,4 mrd SIT, v letu 2003 pa zopet povečalo na 29,7 mrd SIT, kar je posledica zakonskih sprememb.

Zavarovalnice so na dan 31.12.2003 oblikovale čiste rezervacije v korist življenjskih zavarovancev, ki prevzemajo naložbeno tveganje v višini 3,8 mrd SIT. Do leta 2003 je bilo stanje teh rezervacij nizko (v letu 2002 so znašale le 211 mio SIT), saj tudi sklenjenih zavarovanj, pri katerih zavarovanec prevzema naložbeno tveganje, ni bilo veliko.

Ostale čiste tehnične rezervacije oblikujejo zavarovalnice in pozavarovalnice glede na predvidene bodoče obveznosti in tveganja velikih škod, ki izhajajo na primer iz zavarovanja odgovornosti za jedrsko škodo, proizvajalčeve odgovornosti za farmacevtske izdelke, potresa in drugih obveznosti in tveganja. Čiste ostale zavarovalno-tehnične rezervacije so se v zavarovalnicah v letu 2003 v primerjavi s preteklim letom povečale za 60 %, v pozavarovalnicah pa so se zmanjšale za 15 %.

Poročila pooblaščenih aktuarjev večinoma vsebujejo pozitivna mnenja na oblikovane zavarovalno-tehnične rezervacije. Pri dveh zavarovalnicah je pooblaščen aktuar opozoril upravo zavarovalnice, da višina zavarovalnih premij in prihodki iz nekaterih zavarovalnih vrst ne zadoščajo za izpolnjevanje obveznosti iz zavarovalnih pogodb.

3.7. Naložbe kritnega premoženja in kritnih skladov

Finančne naložbe zavarovalnic izkazujejo v zadnjih letih visoke stopnje rasti. Zavarovalnice so imele na dan 31.12.2003 za 442,8 mrd SIT naložb kritnega premoženja, katerega del predstavljajo tudi naložbe kritnih skladov, ki so jih zavarovalnice v skladu s predpisi dolžne oblikovati. Naložbe kritnega premoženja so se v primerjavi s predhodnim letom povečale za 33,3 mrd SIT oz. za 18 %, kar je znatno več kot je znašal porast zbrane zavarovalne premije v tem obdobju.

Tabela 14: Naložbe zavarovalnic v obdobju 1996-2003
(vsi zneski so v mrd SIT na dan 31.12.)

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	Indeks 03/96*
Prosti lastni viri	5,7	4,2	5,4	13,3	11,4	16,9	24,3	28,8**	507
Kritni sklad	24,6	35,0	48,3	67,0	91,0	123,8	168,8	221,9	903
Kritno premoženje brez kritnih skladov	42,3	57,0	72,4	88,0	107,1	128,0	187,5	220,8	521
Skupaj	72,6	96,2	126,0	168,4	209,5	268,7	380,6	471,6	609

* Indeksi so računani s podatki v mio SIT

** Agencija za leto 2003 še ne razpolaga s podatki o naložbah prostih virov vseh zavarovalnic, zato je podatek prostih lastnih virov za leto 2003 ocenjen

Vir: Poročilo o naložbah kritnega premoženja in kritnih skladov in RN obrazci

V strukturi naložb glede na vir financiranja so se od leta 1996 najbolj povečale naložbe kritnih skladov, ki z 221,9 mrd SIT po stanju na dan 31.12.2003 predstavljajo že dobrih 50 % naložb celotnega kritnega premoženja in so se v primerjavi s predhodnim letom povečale za 53,1 mrd SIT.

Tabela 15: Naložbe pozavarovalnic v obdobju 1996-2003
(vsi zneski so v mrd SIT na dan 31.12.)

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	Indeks 03/96*
Prosti lastni viri	0,6	1,0	3,6	6,9	9,4	9,3	12,5	14,7**	2676
Kritno premoženje brez kritnih skladov	20,2	24,0	25,0	24,2	25,9	29,2	31,3	38,4	190
Skupaj	20,8	25,1	28,6	31,1	35,3	38,5	43,9	53,1	185

* indeksi so računani s podatki v mio SIT

** Agencija za leto 2003 še ne razpolaga s podatki o naložbah prostih virov obseh pozavarovalnic, zato je podatek prostih lastnih virov za leto 2003 ocenjen

Vir: Poročilo o naložbah kritnega premoženja in kritnih skladov in RN obrazci

Pozavarovalnice izkazujejo nižje stopnje rasti finančnih naložb kot zavarovalnice. Pozavarovalnice so imele na dan 31.12.2003 za 38,4 mrd SIT naložb kritnega premoženja in so se v primerjavi s predhodnim letom povečale za 7 mrd SIT oz. za 23 %.

Tabela 16: Sestava naložb kritnih skladov in naložb kritnega premoženja zavarovalnic v obdobju 1999-2003 (vsi zneski so v mrd SIT na dan 31.12.)

	Kritni sklad						Kritno premoženje					
	1999	%*	2001	%*	2003	%*	1999	%*	2001	%*	2003	%*
Državni papirij**	31,3	46,7	54,3	43,9	120,6	54,3	16,9	19,3	25,5	20,0	63,8	28,9
Nepremičnine	1,9	2,9	1,6	1,3	0,5	0,2	8,1	9,2	10,2	8,0	11,7	5,3
Posojila	0,3	0,4	0,5	0,4	0,2	0,1	11,7	13,3	10,6	8,3	10,5	4,7
Dolžniški vrednostni papiriji	7,9	11,8	30,9	24,9	53,6	24,2	5,8	6,6	15,9	12,4	34,4	15,6
Lastniški vrednostni papiriji	2,3	3,4	6,4	5,2	12,8	5,8	8,1	9,1	20,0	15,6	29,8	13,5
Depoziti v bankah	23,2	34,7	29,4	23,8	29,8	13,4	36,8	41,9	41,9	32,7	47,2	21,4
Ostalo	0,1	0,1	0,8	0,6	4,6	2,0	0,6	0,6	3,8	3,0	23,5	10,6
Skupaj	67,0	100	123,8	100	221,9	100	88,0	100	128,0	100	220,8	100

*deleži so računani s podatki v mio SIT

**državni papiriji in vrednostni papiriji za katere jamči država (1998-2000, državni papiriji in posojila z državnim jamstvom)

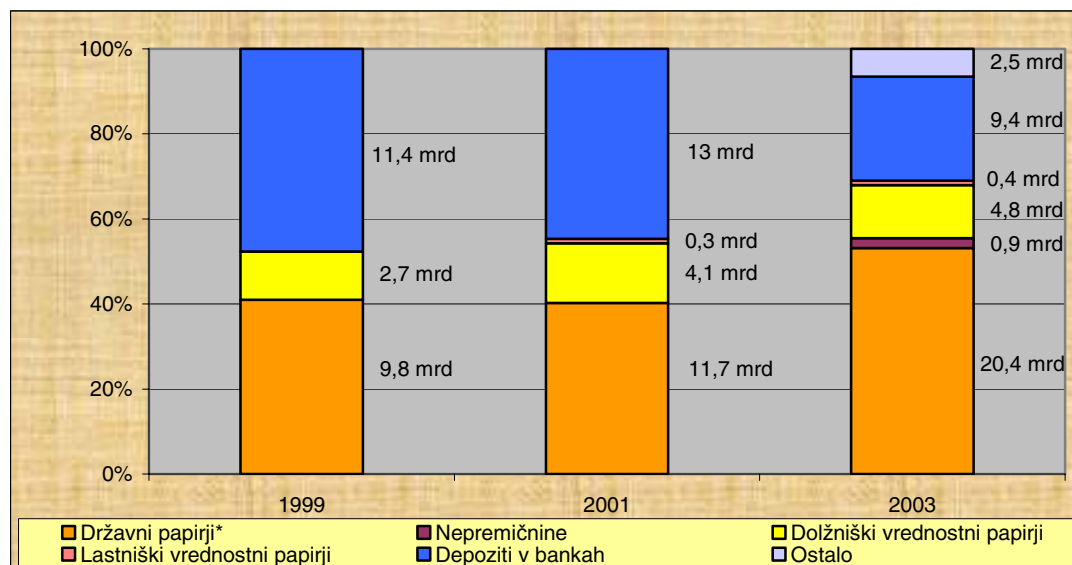
Vir: Poročilo o naložbah kritnega premoženja in kritnih skladov in RN obrazci

Sredstva kritnega premoženja so bila naložena predvsem v državne papirje (28,9%) ter bančne depozite (21,4 %). Narašča tudi pomen naložb v lastniške in dolžniške vrednostne papirje, ki v tem letu skupaj predstavljajo že 29,1 % vseh naložb kritnega premoženja zavarovalnic.

V strukturi naložb kritnih skladov prevladujejo naložbe v državne papirje v višini 54,3 %. Sledijo jim drugi dolžniški vrednostni papiriji s 24,2 %, bančne vloge s 13,4 % in lastniške vrednostne papirje s 5,8 %.

Sektorsko gledano so naložbe zavarovalniškega sektorja v pomembnem obsegu usmerjene v bančne lastniške in dolžniške vrednostne papirje ter bančne vloge. Takšna naložbena politika zavarovalnic je tudi odraz procesa povezovanja bank in zavarovalnic, to pa pomembno vpliva na lastniško prepletenost domačih finančnih institucij in njihovo skupno izpostavljenost.

Slika 6: Sestava naložb kritnega premoženja pozavarovalnic v obdobju 1999-2003 (vsi zneski so v mrd SIT na dan 31.12.)

*državni papiriji in vrednostni papiriji za katere jamči država (1998-2000, državni papiriji in posojila z državnim jamstvom)

Vir: Poročilo o naložbah kritnega premoženja in kritnih skladov in RN obrazci

Stanje naložb kritnega premoženja se je v pozavarovalnicah konec leta 2003 v primerjavi z letom 2002 povečalo za 7,1 mrd SIT oz. za 23 %. Sredstva kritnega premoženja so bila naložena predvsem v državne papirje in vrednostne papirje za katere jamči država (53,1 %), bančne depozite (24,5 %) in dolžniške vrednostne papirje (12,4 %).

V opazovanem obdobju se delež naložb kritnega premoženja brez kritnih skladov v obliki bančnih vlog in posojil zmanjšuje, povečujejo pa se predvsem naložbe v dolžniške in lastniške vrednostne papirje. S takšno dinamiko naložb se naložbe domačih zavarovalnic vse bolj približujejo strukturi naložb držav EU, kjer imajo zavarovalnice največji delež premoženja naloženega v dolžniških in lastniških vrednostnih papirjih. Ker pa domači kapitalski trg večjega obsega takšnih naložb ne omogoča, je za domače zavarovalnice nujna usmeritev tudi na tuje trge.

Tabela 17: Naložbe kritnega premoženja in kritnih skladov v tujini za zavarovalnice v obdobju 2001-2003 (vsi zneski so v mrd SIT na dan 31.12)

		Državni papirji	Dolžniški vrednostni papirji	Lastniški vrednostni papirji	Depoziti v bankah	Skupaj naložbe v tujini	Skupaj naložbe	Delež naložb v tujini od celotnih naložb***
Kritno premoženje	2001		0,5	1,0	0,5	2,0	128,0	1,56
	2002		1,3	1,3	0,6	3,1	187,5	1,68
	2003		2,2	0,9		3,2	220,8	1,44
Kritni sklad	2001		5,3	0,1		5,4	123,8	4,34
	2002	0,7	11,2	0,1*		12,0	168,8	7,08
	2003	1,7	20,0	2,1**		23,8	221,9	10,74

* od tega 23 mio SIT v investicijskih kuponih vzajemnih skladov, ki vlagajo v vrednostne papirje

** od tega 2.062 mio SIT v investicijskih kuponih vzajemnih skladov, ki vlagajo v vrednostne papirje

*** deleži so računani s podatki v mio SIT

Vir: Poročilo o naložbah kritnega premoženja in kritnih skladov

Konec leta 2003 so znašale naložbe v tuje delnice in obveznice že 27 mrd SIT. Najvišji odstotek naložb v tujini predstavljajo naložbe kritnega sklada zavarovalnic. Iz leta v leto se povišujejo in so v letu 2003 znašale že skoraj 11 % vseh naložb kritnih skladov zavarovalnic. V okviru le teh predstavljajo naložbe v tuje dolžniške vrednostne papirje 37 % vseh naložb kritnih skladov zavarovalnic v dolžniške vrednostne papirje, naložbe v tuje lastniške vrednostne papirje pa 17 % vseh naložb v tovrstne vrednostne papirje. V skrbi za večjo valutno usklajenost sredstev in obveznosti zavarovalnice nalagajo sredstva tudi v evroobveznice Republike Slovenije; evroobveznic so imele zavarovalnice konec leta 2003 v svojem portfelju za 15,3 mrd SIT. Naložbe kritnega premoženja pozavarovalnic v tujino leta 2003 znašajo manj kot 1 %.

Zavarovalnice so do leta 2001 glede na stanje zavarovalno-tehničnih rezervacij imele primanjkljaj naložb kritnega premoženja, ki je bil deloma posledica dejstva, da zavarovalnice s temi sredstvi financirajo opredmetena osnovna sredstva za zavarovalno dejavnost in terjatve, deloma pa posledica popravkov in odpisov vrednosti naložb oziroma izgub v poslovanju. V letu 2002 pa so prvič izkazale zadovoljivo pokritost zavarovalno-tehničnih rezervacij z naložbami kritnega premoženja, v letu 2003 pa se je ta pokritost še izboljšala, v znatni meri tudi na račun razširitve vrst naložb kot naložb kritnega premoženja s terjatvami do zavarovalcev premoženjskih zavarovanj z dospelostjo do 30 dni in terjatvami za obračunane obresti od naložb v obveznice in druge dolžniške vrednostne papirje ter bančne depozite. To je prikazano v naslednji tabeli.

Tabela 18: Primerjava oblikovanih drugih zavarovalno-tehničnih rezervacij in vrednosti naložb kritnega premoženja brez kritnih skladov za zavarovalnice in pozavarovalnice v obdobju 1996-2003 (vsi zneski so v mrd SIT)

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Naložbe kritnega premoženja	62,6	81,0	97,4	112,2	133,0	157,1	198,0; od tega: 20,8*	233,2; od tega: 26,0*
Oblikovani viri ZTR	91,8	105,7	124,0	139,8	163,8	192,1	215,0	235,4
Razlika	-29,2	-24,6	-26,7	-27,6	-30,8	-35,0	3,8	23,8

*obresti od naložb + terjatve do zavarovalcev do 30 dni (Uradni list RS, št. 109/2002, uporaba s 14.12.2002)

Vir: Obrazca St – 43 in St – 55, obrazci RN, poročilo o naložbah kritnega premoženja in kritnih skladov in revidirane bilance stanja zavarovalnic in pozavarovalnic na dan 31.12.1996 - 31.12.2002 in nerevidirane bilance stanja zavarovalnic in pozavarovalnic na dan 31.12.2003

Primanjkljaj naložb glede na velikost zavarovalno-tehničnih rezervacij so zavarovalnice v glavnem uspele sanirati v letu 2002, v letu 2003 pa se je pokritost še izboljšala. Tako je pokritost matematičnih rezervacij z naložbami kritnih skladov v letu 2002 znašala 112 %, v letu 2003 pa 121 %, pokritost ostalih zavarovalno-tehničnih rezervacij z naložbami kritnega premoženja brez kritnih skladov pa 102 % oziroma 110 %.

3. 8. Kapitalska ustreznost

Načelo obvladovanja tveganj je najpomembnejše načelo ZZavar. Ob ustreznih zavarovalnotehničnih rezervacijah in primernem nalaganju kritnega premoženja oziroma premoženja kritnih skladov, pozavarovanju, sozavarovanju in upravljanju likvidnosti zavarovalnice obvladujejo tveganja predvsem z zadostnim kapitalom oziroma kapitalsko ustreznostjo (zajamčenim in minimalnim). V skladu z merili ZZavar se kapitalska ustreznost kaže v obveznosti zavarovalnice, da vedno razpolaga z ustreznim kapitalom, ki je odvisen od obsega in vrste zavarovalnih poslov, ki jih zavarovalnica opravlja, ter tveganj, ki jim je izpostavljena pri opravljanju teh poslov. Kapitalska ustreznost se izračunava v skladu z metodologijo, določeno z ZZavar in podzakonskimi predpisi. Kapitalsko ustreznost zavarovalnice ugotovijo in izkažejo na predpisanih obrazcih (samoocenjevanje kapitalske ustreznosti).

Zavarovalnice morajo izračunavati kapitalsko ustreznost in izpolnjene obrazce predložiti Agenciji za zavarovalni nadzor v okviru trimesečnih poročil in v okviru letnega poročanja.

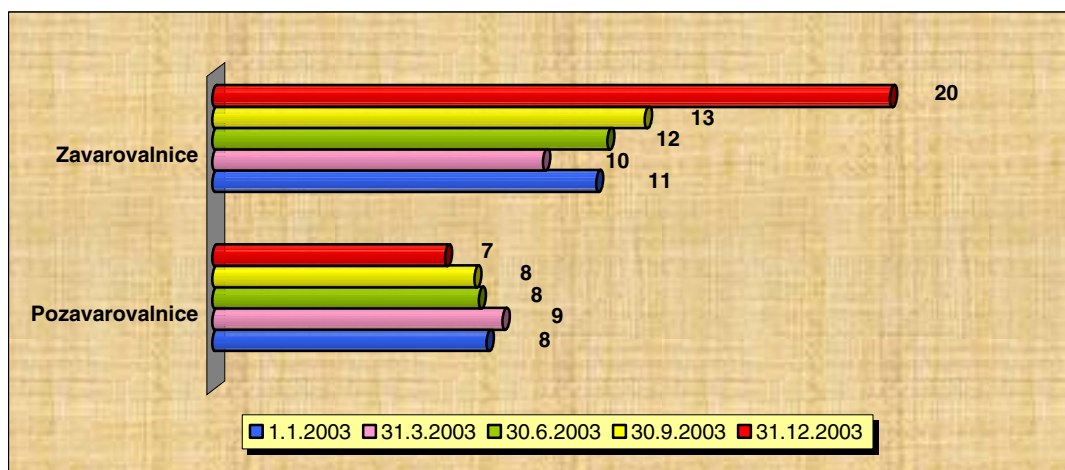
Zavarovalnice so dolžne v vsakem trenutku ugotavljati in izkazovati kapitalsko ustreznost. Če kapital zavarovalnice zaradi povečanih kapitalskih zahtev ali drugih vzrokov ne dosega minimalnega kapitala, določenega v 110. oziroma 111. členu ZZavar, mora uprava zavarovalnice nemudoma sprejeti tiste ukrepe za zagotovitev minimalnega kapitala, za odločanje o katerih je pristojna sama, oziroma izdelati predlog tistih ukrepov, za odločanje o katerih so pristojni drugi organi zavarovalnice. Nedoseganje minimalnega kapitala predstavlja hujšo kršitev pravil o obvladovanju tveganj. Če uprava zavarovalnice nemudoma ne sprejme ukrepov za odpravo tovrstne kršitve, Agencija to z odredbo naloži upravi oziroma upravi in nadzornemu svetu.

Po stanju na dan 31.12.2002 so primanjkljaj razpoložljivega kapitala izkazovale tri od enajstih zavarovalnic in ena od takrat še šestih pokojninskih družb. V primeru ene zavarovalnice je bil primanjkljaj odpravljen s povečanjem osnovnega kapitala z vložki. Drugi dve zavarovalnici sta izkazovali dejanski primanjkljaj kapitala. Ena je kapitalsko neustreznost uspela sanirati v zadnjem četrtletju leta 2003 s prenosom celotnega portfelja življenjskih zavarovanj na drugo zavarovalnico. Druga zavarovalnica je primanjkljaj izkazovala tudi še po stanju na dan 31.12.2003. Tako je

po stanju na dan 31.12.2003 enajst zavarovalnic od dvanajstih izkazovalo presežek razpoložljivega kapitala, kakor tudi obe pozavarovalnici in vse štiri pokojninske družbe.

Navedeno vodi tudi k izboljšanju kapitalne ustreznosti celotnega zavarovalnega sektorja, kar ponazarjajo podatki iz naslednje slike:

Slika 7: Presežek razpoložljivega kapitala pri izračunu kapitalne ustreznosti zavarovalnic in pozavarovalnic (podatki so v mrd SIT)

Vir: Obrazci KUS

Na izboljšanje kapitalne ustreznosti je v okviru temeljnega kapitala vplivalo povečanje osnovnega kapitala, izvršeno z vplačilom ustanovnega kapitala za novoustanovljeno zavarovalnico, kot tudi povečanja osnovnega kapitala, ki so jih izvedle 3 zavarovalnice. Rezerve so povečale 3 zavarovalnice, družba za vzajemno zavarovanje pa je povečala varnostno rezervo. Kapitalna ustreznost se je izboljšala tudi zaradi upoštevanja prenesenih dobičkov iz prejšnjih let in zmanjšanja prenesene izgube iz prejšnjih let.

Na izboljšanje kapitalne ustreznosti v okviru dodatnega kapitala je vplivala izdaja podrejenih obveznic dveh zavarovalnic².

² Dodatni kapital je sestavljen iz postavk osnovnega kapitala, vplačanega iz naslova prednostnih kumulativnih delnic, podrejenih dolžniških instrumentov ter tem postavkam podobnih postavk.

4. POKOJNINSKE DRUŽBE

4.1. Struktura zavarovalnega trga glede na deleže pokojninskih družb

V skladu z ZPIZ-1 je pokojninska družba pravna oseba s sedežem v Republiki Sloveniji, ki ima dovoljenje za opravljanje dejavnosti prostovoljnega dodatnega zavarovanja. Za pokojninsko družbo, za katero je edina dopustna pravno-organizacijska oblika delniška družba, se uporabljajo določbe zakona, ki ureja zavarovalništvo, o zavarovalni delniški družbi, če ni z ZPIZ-1 drugače določeno. Dovoljenje za opravljanje dejavnosti prostovoljnega dodatnega zavarovanja izda Agencija na podlagi pozitivnega mnenja ministra, pristojnega za delo.

Konec leta 2003 so imele dovoljenje Agencije za opravljanje dejavnosti prostovoljnega dodatnega zavarovanja štiri pokojninske družbe. Ker dve pokojninski družbi do 1.1.2003 nista dosegli predpisanega števila 15.000 zavarovancev, jima je Agencija v letu 2003 izdala dovoljenji za prenos vseh pogodb o prostovoljnem dodatnem pokojninskem zavarovanju na drugi dve pokojninski družbi. Po ZZavar jima je zaradi tega prenehalo dovoljenje za opravljanje dejavnosti. Od obstoječih štirih pokojninskih družb imata dve družbi tudi dovoljenje za prenos izločenih poslov na druge pravne osebe. Med temi dovoljenji imata obe družbi dovoljenje za prenos upravljanja sredstev kritnega sklada na banko, ena družba pa tudi dovoljenje za prenos izplačevanja pokojninskih rent na zavarovalnico.

Tabela 19: Obračunane kosmate zavarovalne premije in število zavarovancev ter deleži pokojninskih družb v letu 2002 in 2003

Pokojninska družba	Premije 2002 v mrd SIT	%*	Št. zav. 2002	%	Premije 2003 v mrd SIT	%*	Št. zav. 2003	%
Moja naložba, pokojninska družba d.d.	0,9	9,5	14.542	14,0	1,6	12,0	17.347	13,3
Prva pokojninska družba, d.d.	1,5	16,0	22.585	21,8	2,7	20,0	35.796	27,4
Skupna pokojninska družba d.d.	3,7	39,4	33.471	32,2	5,2	38,8	44.770	34,3
Pokojninska družba SKB, d.d.	0,3	2,9	2.082	2,0				
Pokojninska družba A, d.d.	2,7	29,0	26.500	25,5	3,9	29,2	32.789	25,1
Druga penzija, pokojninska družba d.d.	0,3	3,2	4.625	4,5				
SKUPAJ	9,4	100	103.805	100	13,5	100	130.702	100

* deleži so računani s podatki v mio SIT
Vir: Obrazec St - 50 in St - 19

V letu 2003 so pokojninske družbe obračunale kosmato zavarovalno premijo v skupni višini 13,5 mrd SIT, kar predstavlja v primerjavi s predhodnim letom povečanje za 4,1 mrd SIT oziroma za 44 %. V primerjavi s predhodnim letom se tržni deleži niso bistveno spremenili. Največje tri družbe imajo skupaj 88 % delež trga.

Pokojninske družbe so imele na dan 31.12.2003 zavarovanih 130.702 zavarovancev. Glede na število zavarovancev imajo največje deleže iste tri družbe, ki vodijo tudi po deležih obračunanih zavarovalnih premij.

4.2. Izidi poslovanja

V izkazih poslovnih izidov so za leto 2003 za dve pokojninski družbi zajeti nerevidirani izkazi poslovnih izidov, za dve pokojninski družbi pa revidirani izkazi poslovnih izidov. Pokojninske družbe so izkaze pripravile na podlagi podzakonskih predpisov Agencije in Slovenskih računovodskih standardov. Vsi podatki so podrobno razčlenjeni v tabelarnem delu tega poročila.

Tabela 20: Zbirni izkaz poslovnega izida pokojninskih družb za leto 2002 in 2003
(vsi zneski so v mio SIT)

B. IZKAZ IZIDA IZ ŽIVLJENJSKIH ZAVAROVANJ		Leto 2002	Leto 2003
I.	Čisti prihodki od zavarovalnih premij	9.407	13.430
II.	Prihodki naložb	1.428	2.651
IV.	Drugi čisti prihodki od zavarovanja	307	661
V.	Čisti odhodki za škode	1	16
VI.	Sprememba ostalih čistih tehničnih rezervacij (+/-)	9.808	14.535
VIII.	Čisti obratovalni stroški	1.312	1.077
IX.	Odhodki naložb	184	433
XI.	Drugi čisti zavarovalni odhodki	450	691
XII.	Donos naložb, prenesen v izkaz izida iz rednega delovanja (-)	545	785
XIII.	Izid iz življenjskih zavarovanj (I+ II + IV – V ± VI – VIII – IX – XI – XII)	-1.158	-795
Č. IZRAČUN ČISTEGA IZIDA IZ REDNEGA DELOVANJA			
II.	Izid iz življenjskih zavarovanj (B.XIII)	-1.158	-795
V.	Donos naložb, prenesen iz izkaza izida iz življenjskih zavarovanj (B.XII)	545	785
IX.	Drugi prihodki od rednega delovanja	6	1
X.	Drugi odhodki za redno delovanje	7	1
XI.	Davek iz dobička iz rednega delovanja	1	11
XII.	Čisti poslovni izid iz rednega delovanja (Č.II + Č.V + Č.IX – Č.X – Č.XI)	-614	-21
D. IZKAZ IZIDA ZUNAJ REDNEGA DELOVANJA			
I.	Izredni prihodki	5	8
II.	Izredni odhodki	1	1
III.	Poslovni izid zunaj rednega delovanja	3	7
G. ČISTI POSLOVNI IZID OBRAČUNSKEGA OBDOBJA (Č.XII + D.III)		-611	-14

Vir: Revidirani izkazi uspeha pokojninskih družb za leto 2002 in nerevidirani izkazi poslovnega izida pokojninskih družb za leto 2003

Pokojninske družbe so v letu 2003 ustvarile izgubo v višini 14 mio SIT, ki pa je bila bistveno nižja od izgube v predhodnem letu. Z izgubo je zaključila samo ena pokojninska družba. Na izboljšanje rezultata pokojninskih družb je vplival porast prihodkov od provizij za 42 %, medtem, ko so se zaradi prenehanja poslovanja dveh pokojninskih družb znižali čisti obratovalni stroški za 18 % in stroški dela za 15 %. Vzrok za negativen izid je še vedno v nesorazmerju med čistimi obratovalnimi stroški in prihodki od provizij ter prihodki od povračil vstopnih in izstopnih stroškov do katerih so upravičene pokojninske družbe in premajhen portfelj zavarovancev. Negativen zavarovalno-tehnični izid so imele vse pokojninske družbe, tri med njimi pa so izgubo v tem delu pokrile z donosom naložb.

4.3. Bilance stanja

Pokojninske družbe so v letu 2003 povečale bilančno vsoto za 14,8 mrd SIT oz. za 89%. Največji porast med sredstvi predstavljajo druge finančne naložbe, finančne naložbe v podjetjih v skupini in v pridruženih podjetjih in aktivne časovne razmejitev. Med viri so se za 112 % povečale čiste zavarovalno-tehnične rezervacije, medtem ko se je skupni kapital zaradi izgube v poslovanju nominalno zmanjšal.

Tabela 21: Zbirna bilanca stanja pokojninskih družb na dan 31.12.2002 in 31.12.2003 (vsi zneski so v mio SIT)

		Leto 2002	Leto 2003	Indeks 03/02
	SREDSTVA	16.651	31.409	189
A.	Neopredmetena dolgoročna sredstva	152	138	91
B.	Naložbe v zemljišča in zgradbe ter finančne naložbe	11.451	30.013	262
	- od tega druge finančne naložbe	9.980	27.651	277
C.	Naložbe v korist življenjskih zavarovancev, ki prevzemajo naložbeno tveganje	4.515	0	0
Č.	Terjatve	65	112	172
D.	Razna sredstva	147	129	88
E.	Aktivne časovne razmejitev	321	1.017	317
	OBVEZNOSTI DO VIROV SREDSTEV	16.651	31.409	189
A.	Kapital; od tega:	2.920	3.440	118
	- vpoklicani kapital	3.875	3.508	91
	- kapitalne rezerve	96	429	447
B.	Podrejene obveznosti	0	0	/
C.	Čiste tehnične (matematične) rezervacije	13.065	27.693	212
D.	Rezervacije za druge nevarnosti in stroške	24	35	146
F.	Druge obveznosti	523	211	40
G.	Pasivne časovne razmejitev	109	30	28

Vir: Revidirane bilance stanja pokojninskih družb na dan 31.12.2002 in nerevidirane bilance stanja pokojninskih družb na dan 31.12.2003

4.4. Kazalci poslovanja

Pomembnejši kazalci poslovanja so prikazani v naslednji tabeli:

Tabela 22: Kazalci poslovanja pokojninskih družb za leto 2002 in 2003

KAZALEC	2002	2003
Delež obratovalnih stroškov v obračunani premiji	14%	8%
Koeficient nalaganja oz. pokritost matematičnih rezervacij z naložbami*	101%	101%
Delež kapitala v financiranju	18%	11%
Čista donosnost kapitala	-21%	-4%
Delež čiste v kosmati obračunani zavarovalni premiji	100%	100%

*+ obrestil od naložb (Uradni list RS, št. 109/2002, uporaba s 14.12.2002)

Vir: Obrazec St – 55, revidirane bilance uspeha in nerevidirani izkazi poslovnega izida, revidirani in nerevidirani izkazi stanja, poročilo o naložbah kritnega premoženja in kritnih skladov

Na izboljšanje kazalnika celotnih obratovalnih stroškov, ki prikazuje razmerje med celotnimi obratovalnimi stroški in obračunanimi kosmatimi zavarovalnimi premijami, je vplival predvsem izdaten porast premij.

Koeficient nalaganja oziroma pokritosti rezervacij je na enaki ravni kot preteklo leto.

Delež kapitala v obveznostih do virov sredstev, ki kaže stopnjo udeležbe lastniškega kapitala v celotnem financiranju se je, zaradi povečanja matematičnih rezervacij v primerjavi s preteklim letom, znižal.

Donosnost kapitala je zaradi izgub v poslovanju negativna, vendar se je zaradi manjših izgub in povečanja kapitala v primerjavi s preteklim letom izboljšala.

Delež čiste v kosmati zavarovalni premiji je v letu 2003 za pokojninske družbe znašal 100%. Pokojninske družbe namreč zavarovalnih kritij pri zavarovanjih, ki predstavljajo varčevanje, ne pozavarujejo.

4.5. Matematične rezervacije

Pokojninske družbe so na dan 31.12.2003 oblikovale matematične rezervacije v višini 27,7 mrd SIT, kar predstavlja v primerjavi s predhodnim letom porast za 112 %. Znesek čistih matematičnih rezervacij je enak kosmatim matematičnim rezervacijam, saj matematične rezervacije niso pozavarovane.

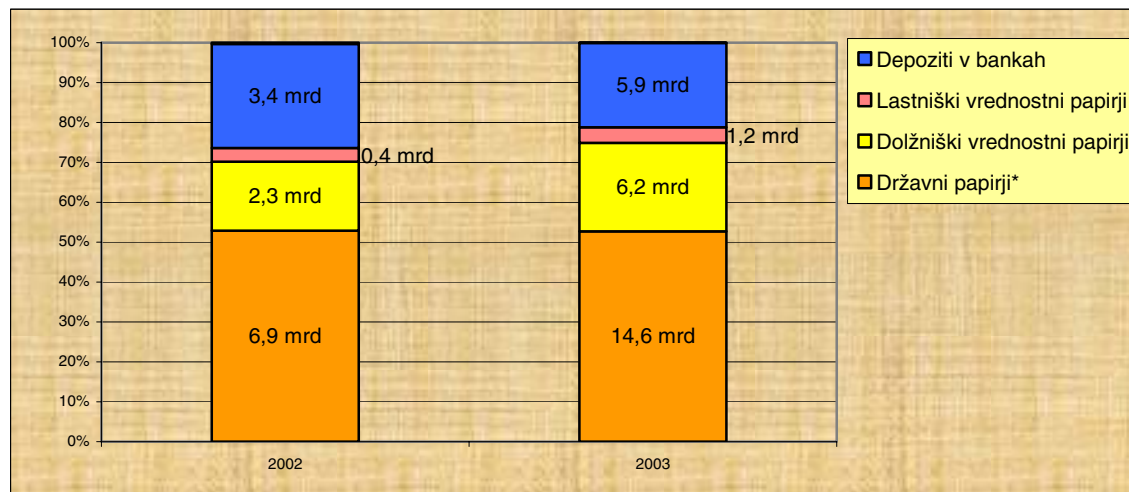
Pokojninske družbe oblikujejo matematične rezervacije v skladu s pokojninskim načrtom. Matematične rezervacije se v času varčevanja izračunajo kot akumulirana vrednost tehničnih premij.

Pokojninske družbe na dan 31.12.2003 niso oblikovale matematičnih rezervacij za dodatno invalidsko zavarovanje ali za dodatno družinsko zavarovanje, ki jih v skladu z ZPIZ-1 lahko v okviru pokojninskih načrtov v času varčevanja ponujajo svojim zavarovancem. Prav tako pokojninske družbe še niso oblikovale matematičnih rezervacij za izplačevanje rent.

4.6. Naložbe

Vrednost naložb kritnih skladov pokojninskih družb je na dan 31.12.2003 znašala 27,8 mrd SIT. V strukturi naložb še vedno prevladujejo naložbe v državne papirje in vrednostne papirje za katere jamči država, povečal pa se je tudi delež naložb v dolžniške in lastniške vrednostne papirje. Delež naložb v bančne depozite se je znižal iz 26 % v letu 2002 na 21 % v letu 2003.

Slika 8: Sestava naložb kritnih skladov pokojninskih družb na dan 31.12.2002 in 31.12.2003 (zneski so v mrd SIT)

*državni papirji in vrednostni papirji za katere jamči država
Vir: Poročilo o naložbah kritnega premoženja in kritnih skladov

Tudi pri pokojninskih družbah precejšen delež naložb predstavljajo naložbe v tujino. V letu 2003 so znašale naložbe v tuje lastniške in dolžniške vrednostne papirje dobri 2 mrd SIT, kar predstavlja skoraj 8 % vseh naložb kritnih skladov pokojninskih družb. Od tega predstavljajo naložbe v tuje lastniške vrednostne papirje 32 % vseh naložb v lastniške vrednostne papirje, naložbe v tuje dolžniške vrednostne papirje pa 29 % vseh naložb v tovrstne vrednostne papirje.

Tabela 23: Sestava naložb kritnega premoženja in kritnih skladov v tujini za pokojninske družbe v obdobju 2002-2003 (vsi zneski so v mrd SIT na dan 31.12)

		Državni papirji	Dolžniški vrednostni papirji	Lastniški vrednostni papirji	Skupaj naložbe v tujini	Skupaj naložbe	Delež naložb v tujini od celotnih naložb***
Kritni sklad	2002	0	0,6	0,2*	0,8	13,1	6,39
	2003	0	1,8	0,3**	2,2	27,8	7,87

* od tega 29 mio SIT v delnicah investicijskih družb, ki vlagajo v vrednostne papirje

** od tega 63 mio SIT v delnicah investicijskih družb, ki vlagajo v vrednostne papirje

*** deleži so računani s podatki v mio SIT

Vir: Poročilo o naložbah kritnega premoženja in kritnih skladov

4.7. Kapitalska ustreznost

Vse pokojninske družbe so na dan 31.12.2003 izpolnjevale kapitalske zahteve in so kapitalsko ustreznost v letu 2003 glede na leto 2002 znatno povečale.

Tabela 24: Kapitalska ustreznost pokojninskih družb na dan 31.12.2002 in 31.12.2003 (zneski so v mrd SIT)

KAPITAL	2002	2003
Temeljni kapital	2,7	3,2
Zajamčeni kapital	1,9	1,3
Izpolnjevanje zahteve iz 3. odstavka 106. člena ZZavar	0,8	1,9
Dodatni kapital	0	0
Razpoložljivi kapital pokojninske družbe	2,5	3,0
Zahtevani minimalni kapital	1,9	1,4
Kapitalska ustreznost	0,6	1,6

Vir: Obrazci KUS

5. DRUGE DRUŽBE, KI SE UKVARJAJO Z ZAVAROVALNIMI POSLI

Po določbah ZZavar Agencija za zavarovalni nadzor nadzira tudi Družbo za zavarovanje in financiranje izvoza Slovenije (Slovenska izvozna družba) ustanovljeno na podlagi zakona o Družbi za zavarovanje in financiranje izvoza Slovenije v delu, ki se nanaša na področje kreditnih zavarovanj za njen lasten račun, Sklad dodatnega pokojninskega zavarovanja (Prvi pokojninski sklad), ustanovljen na podlagi zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-1), zavarovalne in pozavarovalne poole in Slovensko zavarovalno združenje, v delu, ki se nanaša na škodni sklad.

Tabela 25: Obračunana kosmata premija drugih družb, ki se ukvarjajo z zavarovalnimi posli v letu 2002 in 2003 (zneski so v mrd SIT)

Naziv in vrsta zavarovanja	2002	2003
Slovenska izvozna družba (kreditno zavarovanje)	1,0	1,3
Prvi pokojninski sklad (življenjsko zavarovanje vezano na enote investicijskih skladov)	0	0
Jedrski pool GIZ (zavarovanje požara in elementarnih nesreč)	0,2	0,2
Slovensko zavarovalno združenje – škodni sklad (zavarovanje odgovornosti pri uporabi motornih vozil)	0,7	1,1

Vir: Obrazec St-50

Glavne dejavnosti Slovenske izvozne družbe (SID) so zavarovanje terjatev (kratkoročnih izvoznih in domačih kreditov) pred komercialnimi tveganji, financiranje izvoza, izdajanje garancij, zavarovanje izvoznih kreditov pred nekomercialnimi

tveganji, zavarovanje srednjeročnih izvoznih kreditov pred komercialnimi tveganji, zavarovanje investicij v tujini pred političnimi tveganji in factoring. Slovenska podjetja se storitev SID poslužujejo čedalje pogosteje in v čedalje večjem obsegu. Večina slovenskih izvoznikov, med ukrepi za upravljanje s tveganji, daje poseben poudarek prav kreditnemu zavarovanju.

Prvi pokojninski sklad v imenu in za račun zavarovancev upravlja Kapitalska družba, d.d. z namenom, da pokrije svoje obveznosti do zavarovancev. Te obveznosti izhajajo iz zavarovalnih polic dodatnega pokojninskega zavarovanja, nanašajo pa se na izplačilo pokojninske rente oziroma zavarovalne vsote, če zavarovanec umre prej, preden pridobi pravico do rente. Premija za pokojninsko rento se je zagotovila z zamenjavo pokojninskih bonov za točke zavarovalne police.

Pool za zavarovanje in pozavarovanje jedrskih nevarnosti GIZ posluje na podlagi dovoljenja Ministrstva za finance. Temeljni cilj Poola je, da uresničuje zavarovalno, sozavarovalno in pozavarovalno dejavnost v zvezi z jedrskimi napravami oziroma uporabo jedrske energije v miroljubne namene in sicer v državi in iz tujine. V Pool je včlanjenih 9 zavarovalnic in obe pozavarovalnici.

Slovensko zavarovalno združenje – škodni sklad, v katerega prispevajo sredstva vse zavarovalnice, ki sklepajo zavarovanja odgovornosti lastnikov cestnih vozil, rešuje zadeve iz naslova izplačil odškodnin, ki jih povzročijo vozniki neznanih in nezavarovanih vozil, nezavarovanih zrakoplovov ali drugih letalnih naprav in nezavarovanih čolnov.

6. SKLEP

Zavarovalništvo kot celota je v letu 2003 poslovalo uspešno, čeprav je doseglo slabše rezultate kot v predhodnem letu. Zavarovalnice so dosegle skupen čisti poslovni izid v višini 5 mrd SIT. Negativen čisti poslovni izid je izkazalo pet zavarovalnic. V vseh treh osnovnih oblikah zavarovanj, to je v življenjskih, zdravstvenih in premoženjskih zavarovanjih, so dosegle pozitiven zavarovalno-tehnični izid. Le-ta se je v primerjavi s preteklim letom poslabšal pri vseh treh osnovnih oblikah zavarovanj, predvsem zaradi tega, ker so čisti odhodki za škode porasli bolj kot so se povečali čisti prihodki od zavarovalnih premij.

Kapitalska ustreznost se je v letu 2003 bistveno izboljšala. Izboljšanje izhaja predvsem iz povečanja dodatnega kapitala, kakor tudi iz povečanega osnovnega kapitala in ugodnega poslovnega izida zadnjih dveh let. Kapitalsko neustreznost izkazuje konec leta le ena zavarovalnica.

Finančne naložbe zavarovalnic izkazujejo v zadnjih letih visoke stopnje rasti. V strukturi naložb glede na vir financiranja so se v zadnjih letih najbolj povečale naložbe kritnih skladov (dolgoročna zavarovanja). Zadovoljiva je tudi dinamika naložb kritnega premoženja brez kritnih skladov, ki so namenjene pokrivanju obveznosti zavarovancem iz premoženjskih zavarovanj. Ugodni poslovni rezultati v letu 2002 in 2003 ter povečanje kapitala sta vplivala na to, da so zavarovalnice v letu 2003 še izboljšale pokritost zavarovalno-tehničnih rezervacij z naložbami kritnega premoženja, torej so postale še bolj finančno trdne in solventne. Delež naložb kritnega premoženja v obliki bančnih vlog in posojil zavarovalnice zmanjšujejo, povečujejo pa predvsem naložbe v dolžniške in tudi lastniške vrednostne papirje, kar seveda terja še več lastnega kapitala oziroma njegovega presežka nad zakonsko zahtevano mejo. Zaradi omejenih možnosti domačega kapitalskega trga

zavarovalnice vse bolj iščejo možnosti nalaganja na tujih trgih, kjer znaša konec leta 2003 vrednost naložb v delnice in obveznice že 27 mrd SIT.

Boljši poslovni izid v primerjavi s preteklim letom sta dosegli pozavarovalnici, ki sta izkazali čisti poslovni izid v višini 2,3 mrd SIT. Na takšen izid je v največji meri vplival relativno visok porast čistih prihodkov od zavarovalnih premij, medtem ko so se čisti odhodki za škode znižali.

Pokojninske družbe so v letu 2003 izboljšale izid poslovanja, vendar so še vedno ustvarile izgubo v višini 14 mio SIT. Ker dve pokojninski družbi do 1.1.2003 nista dosegli predpisanega števila 15.000 zavarovancev, je Agencija od njiju zahtevala prenos vseh pogodb o prostovoljnem dodatnem pokojninskem zavarovanju. Po ZZavar jima je zaradi tega prenehalo dovoljenje za opravljanje dejavnosti. Pokojninske družbe so povečale obseg poslovanja, medtem ko so se zaradi prenehanja poslovanja dveh pokojninskih družb znižali čisti obratovalni stroški in stroški dela. Matematične rezervacije so se v primerjavi s predhodnim letom povečale za 112 %. Vse pokojninske družbe so na dan 31.12.2003 izpolnjevale kapitalske zahteve.

II. POROČILO O DELU AGENCIJE ZA ZAVAROVALNI NADZOR ZA LETO 2003

1. UVOD

Agencija za zavarovalni nadzor (v nadaljevanju: Agencija) je bila ustanovljena na podlagi Zakona o zavarovalništvu (v nadaljevanju: ZZavar) ter je pričela s svojim delom 1. junija 2000, ko je Vlada Republike Slovenije imenovala strokovni svet in direktorja Agencije. Nadaljevala je delo leta 1995 ustanovljenega Urada za zavarovalni nadzor, ki je opravljal nadzor nad poslovanjem zavarovalnega sektorja, organiziran pa je bil kot organ v sestavi Ministrstva za finance.

Cilj Agencije kot državne nadzorne institucije na področju zavarovalništva je varovanje interesov zavarovalcev, odpravljanje nepravilnosti na področju zavarovalništva in s tem pozitivno vplivanje le-tega na celotno gospodarstvo.

Agencija je pravna oseba, ki je za svoje delo odgovorna Državnemu zboru.

Organa Agencije sta strokovni svet in direktor.

Strokovni svet Agencije je pristojen za odločanje o dovoljenjih in soglasjih ter o drugih posamičnih zadevah, o katerih odloča Agencija, če ni v ZZavar drugače določeno; sprejema predpise, kadar ZZavar določa, da predpis sprejme Agencija; sprejema splošne akte Agencije in izvršuje druge naloge iz pristojnosti Agencije, če ZZavar ne določa, da je za izvajanje nalog pristojen drug organ Agencije. V letu 2003 se je strokovni svet, katerega predsednik je dr. France Križanič, sestal na devetindvajsetih rednih sejah, eni izredni seji, sklicana pa je bila tudi ena korespondenčna seja.

Direktor vodi poslovanje in organizira delo Agencije in njenih strokovnih služb. Direktor Agencije je mag. Jurij Gorišek.

Agencija ima tri sektorje in sicer Sektor za splošne, pravne in mednarodne zadeve, Sektor za aktuarstvo, statistiko in informatiko ter Sektor analiz in finančnega nadzora. Sektor analiz in finančnega nadzora je razdeljen na dva oddelka: Oddelek analiz in Oddelek finančnega nadzora.

Temeljne naloge Agencije so priprava podzakonskih predpisov, ki so pravna podlaga za urejanje, kontrolo in nadzor zavarovalnega trga v Republiki Sloveniji, opravljanje nadzora nad zavarovalnim trgom ter izdajanje raznovrstnih dovoljenj na področju zavarovalništva.

Viri sredstev za delo Agencije so določeni z 262. členom ZZavar in izvirajo iz taks in nadomestil ter iz drugih prihodkov, ki jih ustvari Agencija s svojim poslovanjem. V primeru, da Agencija s svojim poslovanjem ustvari presežek prihodkov nad odhodki, se del v višini, določeni s finančnim načrtom Agencije, izloči v rezerve Agencije, preostanek pa se usmeri v proračun Republike Slovenije.

Podatki v poročilu za leto 2003 se večinoma nanašajo na obdobje od 1. januarja do konca leta 2003, razen v posameznih primerih, ko se nanašajo tudi na obdobje pred

1. januarjem 2003 ali po zaključku leta 2003, če je to smiselno zaradi celovitejšega poročanja o posameznih dejstvih oziroma dogodkih, ki se nanašajo na delo Agencije.

2. ORGANIZACIJA IN FINANCIRANJE AGENCIJE ZA ZAVAROVALNI NADZOR V LETU 2003

Ob ustanovitvi, junija 2000, je bilo v Agenciji zaposlenih osem delavcev, ki so prešli v njen okvir iz bivšega Urada RS za zavarovalni nadzor. Od takrat pa do konca leta 2003 je Agencija usmerila veliko naporov v pridobivanje izkušenih kadrov ter oblikovanje ustrezne organizacijske strukture.

2.1. Notranja organizacija in število zaposlenih

V skladu s Poslovnikom o notranji organizaciji in sistematizaciji delovnih mest so notranjeorganizacijske enote Agencije sektorji in oddelki, pri čemer ima posamezen sektor lahko enega ali več oddelkov, ki se oblikujejo po posameznih zaokroženih delovnih področjih ali za izvajanje posameznih zaokroženih nalog.

Tabela 1: Notranjeorganizacijska struktura Agencije s številom zaposlenih na dan 31.12.2003

Notranjeorganizacijska struktura	Št. Zaposlenih
Direktor	1
Svetovalec Agencije*	1
Sektor za splošne, pravne in mednarodne zadeve	9
Sektor za aktuarstvo, statistiko in informatiko	6
Sektor analiz in finančnega razvoja	11
Skupaj	28

* ni razporejen v nobenega izmed sektorjev Agencije
Vir: Podatki Agencije za zavarovalni nadzor

Delo Agencije je tako organizirano v okviru treh sektorjev:

- Sektor za splošne, pravne in mednarodne zadeve,
- Sektor za aktuarstvo, statistiko in informatiko,
- Sektor analiz in finančnega nadzora.

Tabela 2: Sistematizacija delovnih mest Agencije s številom zaposlenih na dan 31.12.2003

Notranjeorganizacijska struktura	Št. zaposlenih
direktor	1
pomočnik direktorja	1
svetovalec agencije	6
svetovalec direktorja	11
višji svetovalec	1
svetovalec I	5
svetovalec II	1
računovodja	1
poslovni sekretar	1
Skupaj	28

Vir: Podatki Agencije za zavarovalni nadzor

Tabela 3: Podatki o delavcih Agencije po stopnji strokovne izobrazbe na dan 31.12.2003

Stopnja strokovne izobrazbe	Št. zaposlenih
V – srednja	1
VI – višja	1
VII – visoka	1
VIII – univerzitetna	19
VIII – magisterij	5
IX – doktorat	1
Skupaj	28

Vir: Podatki Agencije za zavarovalni nadzor

Po stanju na dan 31.12.2003 Agencija šteje osemindvajset zaposlenih, od katerih ima devetnajst univerzitetno izobrazbo, pet jih ima magistrski naziv, en zaposleni ima naziv doktorja znanosti, štirje pa imajo tudi dovoljenje za opravljanje nalog pooblaščenega aktuarja.

Tabela 4: Podatki o delavcih Agencije po nazivu strokovne izobrazbe na dan 31.12.2003

Naziv strokovne izobrazbe	Št. zaposlenih
ekonomski tehnik	1
višji upravni delavec	1
diplomirani ekonomist	1
univerzitetni diplomirani ekonomist	13
univerzitetni diplomirani inženir matematike	1
profesor matematike	1
univerzitetni diplomirani pravnik	4
magister znanosti	5
doktor znanosti	1
Skupaj	28

Vir: Podatki Agencije za zavarovalni nadzor

2.2. Financiranje

Od oktobra 2002 velja spremenjena Tarifa o taksah in nadomestilih (Tarifa – 1) (Ur. l. RS, št. 89/02), ki jo je strokovni svet Agencije sprejel junija 2002 in h kateri je Vlada Republike Slovenije dala svoje soglasje v začetku oktobra 2002. S spremembo navedene tarife v oktobru 2002 je bilo znižano letno nadomestilo, določeno s prvo tarifo o taksah in nadomestilih. Le-to sedaj za zavarovalnice in pokojninske družbe znaša 0,12% od osnove (vplačana premija v preteklem letu), za zavarovalnice v zavarovalniški skupini 0,13% od osnove (vplačana premija v preteklem letu), za zavarovalno zastopniške in posredniške družbe 0,06% od osnove (prihodki iz naslova opravljanja storitev zavarovalnega zastopanja oziroma posredovanja v preteklem letu) ter za Slovensko zavarovalno združenje 0,12% od osnove (prispevki zavarovalnic v preteklem letu v škodni sklad).

3. DELO AGENCIJE ZA ZAVAROVALNI NADZOR V LETU 2003

ZZavar določa, da Agencija na njegovi podlagi izdaja predpise in izvaja nadzor nad zavarovalnicami, zavarovalno zastopniškimi in zavarovalno posredniškimi družbami ter zavarovalnimi zastopniki in zavarovalnimi posredniki. Agencija je pristojna tudi za izvajanje nadzora nad pravnimi osebami, povezanimi z zavarovalnico, če je to potrebno zaradi nadzora nad poslovanjem zavarovalnic. Pristojna je tudi za opravljanje nadzora nad zavarovalnico v zavarovalniški skupini ter zavarovalnim in mešanim zavarovalnim holdingom.

V skladu z 342. in 377. členom Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-1) (Ur.l. RS, št. 106/99, 72/00, 81/00 in 52/01; v nadaljevanju: ZPIZ-1) je Agencija pristojna tudi za izdajo dovoljenj pokojninskim družbam in za izvajanje nadzora nad njihovim poslovanjem.

Agencija opravlja nadzor tudi nad poslovanjem Jedrskega poola ter nad poslovanjem Slovenskega zavarovalnega združenja v delu, ki se nanaša na poslovanje škodnega sklada.

Prav tako Agencija nadzira poslovanje Slovenske izvozne družbe v delu, ki se nanaša na zavarovalne posle za lasten račun. V skladu z osmim odstavkom 17. člena novega Zakona o zavarovanju in financiranju mednarodnih gospodarskih poslov (ZZFMGP) (Ur. l. RS, št. 2/04), ki je nadomestil Zakon o družbi za zavarovanje in financiranje izvoza Slovenije ter Zakon o poroštvih Republike Slovenije za zadolževanje za potrebe financiranja izvoza, mora Slovenska izvozna družba svoj status in dejavnost v zvezi z zavarovalnimi posli za lasten račun uskladiti s predpisi, ki urejajo poslovanje zavarovalnic, najkasneje do 31.12.2004.

Po določbah ZZavar Agencija nadzira še poslovanje Sklada dodatnega pokojninskega zavarovanja (Prvi pokojninski sklad), ki je bil ustanovljen na podlagi ZPIZ-1. Upravitelj Prvega pokojninskega sklada v imenu in za račun zavarovancev je Kapitalska družba pokojninskega in invalidskega zavarovanja, d.d., zakonska podlaga za njegovo delovanje pa je Zakon o prvem pokojninskem skladu Republike Slovenije in preoblikovanju pooblaščenih investicijskih družb (ZPSPID) (Ur. l. RS, št. 50/99 in 58/02), ki v 23. členu določa, da Agencija opravlja nadzor nad upravljanjem in pri tem smiselno uporablja določila ZZavar.

3.1. Delo na zakonodajnem področju

3.1.1. Izdaja novih ter sprejem sprememb in dopolnitev obstoječih podzakonskih predpisov

V skladu z 2. točko 256. člena ZZavar je Agencija pristojna za pripravo in sprejem podzakonskih predpisov, ki imajo podlago v ZZavar.

Zaradi potrebe po izpopolnitvi nekaterih podzakonskih predpisov je Agencija v letu 2003 sprejela nekatere spremembe in dopolnitve. Spremenila in dopolnila je pet podzakonskih predpisov, sprejela pa je tudi spremembi dveh navodil in dve novi navodili.

V mesecu marcu 2003 je sprejela Sklep o spremembah sklepa o podrobnejšem načinu vrednotenja knjigovodskih postavk in sestavljanju računovodskih izkazov (Ur.l. RS, št. 30/03) in Navodilo za izračun postavke »Posebni prevrednotovalni popravek kapitala v zvezi s sredstvi, ki niso financirana iz zavarovalno-tehničnih rezervacij« v obrazcu KUS (Ur. l. RS, št. 30/03).

V aprilu 2003 je bilo izdano Navodilo za izračun kazalnikov (Ur. l. RS, št. 36/03), ki jih morajo zavarovalnice izračunavati v okviru svojih letnih poročil, v decembru 2003 pa je Agencija sprejela Navodilo o spremembah navodila za izračun kazalnikov (Ur. l. RS, št. 129/03).

V mesecu juliju 2003 je sprejela Sklep o spremembah in dopolnitvah sklepa o vrstah in lastnostih kritnega premoženja in premoženja kritnega sklada ter pravilih za razpršitev in omejitve naložb kritnega premoženja in premoženja kritnega sklada ter

načinih in rokih poročanja (Ur. l. RS, št. 78/03) in Spremembe navodila o načinu elektronskega poročanja zavarovalnice o naložbah kritnega premoženja in premoženja kritnega sklada (Ur. l. RS, št. 78/03).

V mesecu decembru 2003 je sprejela Sklep o spremembah in dopolnitvah sklepa o letnem poročilu zavarovalnic – SKL 2002 (Ur. l. RS, št. 129/03), Sklep o spremembah in dopolnitvah sklepa o podrobnejši obliki in najmanjšem obsegu ter vsebini revizijskega pregleda in revizorjevega poročila (Ur. l. 129/03) in Sklep o spremembah in dopolnitvah sklepa o pošiljanju zavarovalno-statističnih podatkov – SKL 2002 (Ur. l. št. 129/03).

3.1.2. Sodelovanje pri pripravi sprememb in dopolnitev Zakona o zavarovalništvu

Dne 06.05.2004 je bil v Uradnem listu RS, št. 50, objavljen Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o zavarovalništvu (ZZavar-B), ki je začel veljati naslednji dan po objavi. Agencija je v letu 2003 in prvih mesecih leta 2004 aktivno sodelovala pri njegovi pripravi. Osrednji razlog za spremembe in dopolnitve omenjenega zakona je dokončna uskladitev z direktivami, ki so bile sprejete pred uveljavitvijo ZZavar ter s tistimi direktivami, ki so bile sprejete po njegovi uveljavitvi. Pri pripravi sprememb in dopolnitev ZZavar je Agencija upoštevala tudi priporočila IMF in skupine strokovnjakov iz EU s področja nadzora nad finančnim sektorjem, t.i. »Peer Review«, podana v okviru posameznih ocenjevanj slovenskega zavarovalniškega sektorja. ZZavar je s temi spremembami postal usklajen tudi z novelo Zakona o gospodarskih družbah (ZGD-F, Ur. l. RS, št. 45/01), novim Zakonom o javnih agencijah, spremenjenim Zakonom o prekrških ter novimi slovenskimi računovodskimi standardi.

Najpomembnejše spremembe, ki jih prinaša ZZavar-B, se nanašajo na višje kapitalske zahteve ter način izračunavanja kapitalske ustreznosti posameznih zavarovalnic in zavarovalniških skupin. Prinaša razširitev dejavnosti zavarovalnic, ki lahko opravljajo tudi finančne posle, ki so z zavarovalnimi posli v neposredni in posredni zvezi. Prav tako vnaša spremembe na področje sodelovanja z nadzornimi organi drugih držav članic, nadzora nad zavarovalniško skupino, rednega poročanja Agenciji, dopolnjuje pravice, status, obveznosti ter postopke odločanja Agencije.

3.2. Izdaja dovoljenj in soglasij

V letu 2002 je na slovenskem zavarovalnem trgu poslovalo šest pokojninskih družb. Le-te so morale v skladu z določbami 337. člena ZPIZ-1 do 31.12.2002 zbrati najmanj 15.000 zavarovancev prostovoljnega dodatnega zavarovanja. Tega do konca leta 2002 ni uspelo doseči dvema pokojninskima družbama. Zato je bil v juniju 2003 sprejet sklep, da obe pokojninski družbi preneseta vse pogodbe o prostovoljnem dodatnem pokojninskem zavarovanju k drugima dvema pokojninskima družbama. Po ZZavar jima je zaradi tega prenehalo dovoljenje za opravljanje dejavnosti.

Agencija je v decembru 2003 na podlagi drugega odstavka 353. člena ZZavar izdala tri dovoljenja za opravljanje zavarovalnih poslov zavarovalnicam in dve dovoljenji za sklepanje pozavarovanj pozavarovalnicama. V prvih petih mesecih leta 2004 sta svoje poslovanje z določbami ZZavar uskladili še dve zavarovalnici, ki jima je Agencija izdala dovoljenji za opravljanje zavarovalnih poslov. V preostalih šestih primerih pa postopek uskladitve še ni zaključen.

Agencija je na podlagi četrtega odstavka 65. člena ZZavar izdala eni zavarovalnici dovoljenje za prenos zavarovalnih pogodb na drugo zavarovalnico.

V letu 2003 je Agencija na podlagi prvega odstavka 72. člena ZZavar izdala dovoljenje zavarovalnici za opravljanje zavarovalnih poslov v zavarovalni vrsti zdravstveno zavarovanje.

Nadalje je Agencija v letu 2003 izdala 4 bankam predhodna mnenja za opravljanje storitev zavarovalnega posredovanja na podlagi petega odstavka 227. člena ZZavar.

Na podlagi petega odstavka 65. člena ZZavar je Agencija leta 2003 izdala 4 dovoljenja zavarovalnicam ter 2 dovoljenji pokojninskima družbama za prenos izločenih poslov.

Na podlagi 18. člena ZZavar je Agencija izdala 2 dovoljenji delniškima družbama za pridobitev kvalificiranega deleža v zavarovalnici ter sprejela ugotovitveno odločbo glede izdaje dovoljenja delniški družbi za pridobitev kvalificiranega deleža v zavarovalnici.

Agencija je v letu 2003 eni zavarovalnici, eni pozavarovalnici in trem pokojninskim družbam izdala dovoljenja na podlagi drugega odstavka 123. člena ZZavar, ki določa, da Agencija lahko iz posebej utemeljenih razlogov na zahtevo posamezne zavarovalnice tej dovoli, da kot kritno premoženje uporabi tudi naložbo, ki ne izpolnjuje pogoja iz prvega odstavka 123. člena ZZavar. To pomeni, da zavarovalnica s sedežem v RS, ki krije nevarnosti v RS, sredstva iz naslova zavarovalno-tehničnih rezervacij lahko naloži v tujini.

Na podlagi drugega odstavka 122. člena ZZavar, ki določa, da Agencija iz posebej utemeljenih razlogov na zahtevo posamezne zavarovalnice tej dovoli, da v zvezi s posamezno vrsto naložb prekorači omejitve, je Agencija izdala 2 dovoljenji zavarovalnicama ter 1 dovoljenje pokojninski družbi.

Agencija je izdala dovoljenja 4 pokojninskim družbam za opravljanje poslov upravljanja z odprtimi in zaprtimi pokojninskimi skladi.

Agencija je v letu 2003 izdala 7 dovoljenj za opravljanje funkcije člana uprave v zavarovalnici, 4 vloge za pridobitev dovoljenja za opravljanje funkcije člana uprave je zavrnila, izdala pa je tudi eno ugotovitveno odločbo o dovoljenju za opravljanje te funkcije v skladu s tretjim odstavkom 353. člena Zakona o zavarovalništvu.

V decembru leta 2003 je Agencija organizirala opravljanje dveh izpitov za pridobitev dovoljenja za opravljanje nalog pooblaščenega aktuarja. Izpitov so se udeležili trije kandidati. Sicer pa je Agencija v letu 2003 izdala 8 dovoljenj za opravljanje nalog pooblaščenega aktuarja.

Nadalje je Agencija je v letu 2003 skupno izdala 898 dovoljenj na področju opravljanja poslov in dejavnosti zavarovalnega zastopanja oziroma posredovanja. Od tega je bilo izdanih 56 dovoljenj samostojnim podjetnikom za opravljanje dejavnosti zavarovalnega zastopanja, 1 dovoljenje samostojnemu podjetniku za opravljanje dejavnosti zavarovalnega posredovanja, 24 dovoljenj zavarovalno zastopniškimi družbam, 5 dovoljenj zavarovalno posredniškimi družbam, 784 dovoljenj za opravljanje poslov zavarovalnega zastopanja in 28 dovoljenj za opravljanje poslov zavarovalnega posredovanja. Prav tako je Agencija zavrnila oziroma zavrgla 46 zahtev za izdajo dovoljenja za opravljanje dejavnosti / poslov zavarovalnega

zastopanja / posredovanja, 12 vlog pa so prosilci umaknili tekom samega postopka izdaje dovoljenja.

3.3. Izvajanje nadzora nad poslovanjem zavarovalnic

3.3.1. Preverjanje poročil in obvestil

Agencija je tudi v letu 2003 tekoče spremljala in analizirala poslovanje zavarovalnic, pozavarovalnic in pokojninskih družb na podlagi statističnih podatkov, računovodskih izkazov in drugih poročil, ki so jih le te dolžne pošiljati po določbah ZZavar, njegovih podzakonskih predpisov in drugih zakonov. Agencija pri preverjanju poročil in obvestil preverja pravočasnost ter pravilnost poročanja, s podrobnejšo analizo in navzkrižnim nadzorom pa ugotavlja morebitne vsebinske nepravilnosti.

V primeru ugotovljenih kršitev pri poročanju je Agencija ustrezno reagirala, lahko pa so takšne ugotovljene kršitve privedle tudi do podrobnejšega nadzora s preverjanjem poslovanja nadzorovanca.

3.3.2. Pregledi poslovanja

Delavci Agencije so v letu 2003 opravili preglede poslovanja v 3 zavarovalnicah ter začeli pregled še v eni zavarovalnici, poleg tega pa opravili preglede poslovanja tudi v 3 pokojninskih družbah.

S ciljem čimboljšega izvajanja pregledov poslovanja je Agencija v okviru projekta »Strengthening of the Insurance Supervisory Authority (ISA)«, ki je potekal preko tehnične pomoči Phare, skupaj z angleško družbo PricewaterhouseCoopers, pripravila tudi priročnik za izvajanje inšpekcijskih pregledov na kraju samem.

3.3.3. Izrekanje ukrepov nadzora

Agencija je v letu 2003 na podlagi pregledov poslovanja in spremljanja rednih poročil ugotovila nepravilnosti in izdala 21 odredb o odpravi kršitev in sicer trinajstim zavarovalnicam, petim pokojninskim družbam in trem zavarovalno-posredniškim družbam. Zaradi nedoseganja kapitalskih zahtev je izdala odredbi dvema zavarovalnicama in eni pokojninski družbi. Agencija je izdala odredbe še zaradi kršitev v zvezi z naložbami kritnega premoženja oziroma kritnega sklada, nepravilnega oblikovanja zavarovalno-tehničnih rezervacij, nepravilnega vodenja poslovnih knjig, nepravilnega razčlenjevanja stroškov po stroškovnih nosilcih, nepravilnega poročanja statističnih podatkov, zaradi kršitve določb v zvezi s statutom, zaradi tega, ker so posle zavarovalnega zastopanja opravljale osebe, ki niso imele dovoljenja Agencije, ker zavarovalni zastopniki in posredniki ter zavarovalno zastopniške in posredniške družbe niso bili vpisani v register in ker pokojninska družba ni imela dovoljenja Agencije za prenos izločenih poslov.

3.4. Sodelovanje z domačimi in tujimi nadzornimi organi in institucijami

V skladu s Pravilnikom o medsebojnem sodelovanju so imeli člani Komisije za medsebojno sodelovanje nadzornih organov v sestavi namestnika guvernerja Banke Slovenije oziroma direktorja Oddelka za bančni nadzor, direktorja Agencije za trg vrednostnih papirjev in direktorja Agencije za zavarovalni nadzor, v letu 2003 tri srečanja.

V skladu z drugim odstavkom 6. člena Pravilnika, ki določa, da dolžnost sklicevanja sestankov in priprave zapisnika vsako leto preide na drug nadzorni organ, je ta obveznost konec leta 2003 prešla od Agencije za zavarovalni nadzor na Banko Slovenije.

Agencija sodeluje tudi z nadzornimi organi zavarovalnega oziroma finančnega nadzora držav članic EU, Hrvaške, BIH in Makedonije.

Že v letu 2001 se je Agencija dogovorila z Evropsko banko za obnovo in razvoj (EBRD) o financiranju projekta razvoja informacijskega sistema Agencije za zavarovalni nadzor (»Slovene Insurance Supervisory Agency – Systems development«). Za izvedbo tega projekta je bila v okviru javnega razpisa s strani EBRD izbrana irska svetovalna družba Vizor. Namen projekta je vzpostavitev ustrezne baze podatkov na Agenciji, ustreznih postopkov obdelave omenjenih podatkov ter vzpostavitvi elektronskega poročanja nadzorovanih subjektov. Trimesečni projekt, ki je bil namenjen samo statistični obdelavi premoženjskih zavarovanj, se je zaključil konec leta 2002. Agencija je konec leta 2003 s svetovalno družbo Vizor podpisala pogodbo še za statistično obdelavo za področje življenjskih zavarovanj in enoletno vzdrževalno pogodbo. S tem bomo vzpostavili informacijski sistem, ki bo podpiral elektronsko poročanje ter avtomatsko spremljanje statističnih podatkov za področje premoženjskih in življenjskih zavarovanj.

Že v letu 2001 so potekale priprave za začetek projekta nadzora prostovoljnih pokojninskih zavarovanj v Sloveniji (»Slovenia Voluntary Pension Supervision Project«). V ta projekt sta bila poleg Agencije vključena še Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve in Agencija za trg vrednostnih papirjev. Projekt je bil namenjen okrepitvi nadzora nad izvajalci prostovoljnih pokojninskih zavarovanj s ciljem zagotoviti varstvo pokojninskih zavarovancev. Nosilec in glavni izvajalec tega projekta je bilo ameriško Ministrstvo za delo (United States Department of Labour). Izvajanje projekta se je začelo v juniju 2002 in se je končalo v juliju 2003.

3.5. Ostalo delo Agencije za zavarovalni nadzor

Agencija je v letu 2003 organizirala 17. konferenco evropskih zavarovalnih nadzorov, ki je potekala od 21. do 23. maja v Ljubljani. Konference se je udeležilo 70 predstavnikov iz 40 držav ter mednarodnih organizacij. Sponzorirali so jo OECD, mednarodna organizacija zavarovalnih nadzornikov (International Association of Insurance Supervisors – IAIS) in mednarodna zavarovalna fundacija (International Insurance Foundation – IIF).

Zaposleni Agencije so se v letu 2003 udeležili številnih delovnih sestankov, seminarjev, strokovnih posvetov in konferenc, kjer so na mnogih omenjenih posvetih tudi aktivno sodelovali z referati in sicer na zavarovalni konferenci srednje in vzhodno Evropskih držav v Pragi, na mednarodnem seminarju zavarovalnih nadzornikov (International Seminar of Insurance Supervisory Authorities) v Wrocławu in na desetih dneh slovenskega zavarovalništva v Portorožu.

Velik del mednarodnega sodelovanja v letu 2003 je potekal v duhu približevanja Slovenije EU. Tako se je direktor Agencije kot predstavnik vseh desetih držav pristopnic z referatom udeležil sestanka Evropskega zavarovalnega odbora (Insurance Committee - IC) v Bruslju, kjer je predstavil zavarovalniški sektor in njegove probleme v teh državah. Tudi ostali predstavniki Agencije so se večkrat udeležili in sodelovali na sestankih zavarovalniškega odbora in njegovih pododborih v okviru Evropske komisije. V maju 2003 je bila Agencija prvič povabljen tudi na

plenarno zasedanje Odbora evropskih zavarovalnih in pokojninskih nadzornikov (CEIOPS) v Dresden in oktobra v Atene.

Pomembnejši seminarji in delavnice, ki so se jih zaposleni udeležili v letu 2003 so še seminar Evropske Komisije o solventnosti v zvezi z Direktivo o dejavnostih in nadzoru institucij za poklicno pokojninsko zavarovanje v Bruslju, seminar IAIS – FSI na IAIS srečanju komitejev v Baslu, sestanek pododbora na temo ocenjevanja solventnosti in aktuarskih vprašanj (»Solvency, Solvency Assessments and Actuarial Issues Subcommittee«) v Parizu, sestanek o problematiki vzajemnega priznavanja aktuarskih kvalifikacij in možnosti opravljanja aktuarskega dela v državah EU »Freedoms and General Purposes Committee« v Dublinu.

Direktor Agencije se je na sedežu Evropske komisije v Bruslju v imenu 10 držav pristopnic na povabilo Evropskega zavarovalnega odbora (IC) udeležil tudi rednega srečanja EU – US Regulatory Dialogue na temo usklajevanja zavarovalne zakonodaje in nadzorov.